

Analýza penzijního připojištění Penzijního fondu České pojišťovny a. s.

Veronika Fuxová

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví

akademický rok: 2004/2005

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika FUXOVÁ**

Studijní program: **B 6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management a ekonomika**

Téma práce: **Analýza penzijního připojištění Penzijního fondu
České pojišťovny a. s.**

Zásady pro vypracování:

1. Vypracujte literární rešerši zaměřenou na problematiku penzijního připojištění v ČR.
2. Provedte analýzu penzijního připojištění PF České pojišťovny a. s., zhodnoťte jeho přednosti a nedostatky.
3. Srovnajte penzijní připojištění PF České pojišťovny a. s. s ostatními penzijními připojištěními na českém trhu.
4. Navrhněte na základě analýzy zdokonalení služby penzijního připojištění u uvedeného subjektu.

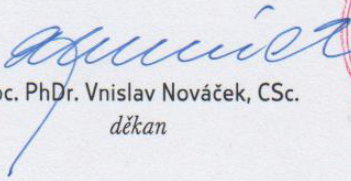
Rozsah práce: 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

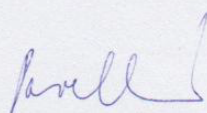
- [1] RŮČKOVÁ, P. Pojišťovnictví. 1.vyd. Opava: Slezská univerzita, 1996. 112 s. ISBN: 80-85879-55-7.
[2] ŠULC, J., ILLETŠKO, P. Penzijní připojištění. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s r. o., 2000. 164 s. ISBN 80-7169-979-9
[3] MAŠEK, J. Stáří s rezervou. TÝDEN, 2004, roč. XI, č. 20, s. 64-65.
[4] RYSKOVÁ, S. Utajený výklad úmrtnosti. EKONOM, 2004, roč. XLVIII, č. 43, s. 80-81.
[5] SCHREIBOVÁ, M. Nezbohatnete, ale ušetříte. TÝDEN, 2002, roč. IX, č. 17, s. 17.
a další dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jan Janča
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání bakalářské práce: 14. března 2005
Termín odevzdání bakalářské práce: 20. května 2005

Ve Zlíně dne 14. března 2005

doc. PhDr. Vnislav Nováček, CSc.
děkan

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Současné důchodové systémy přestávají fungovat a pokud ve vyspělých zemích nebudou nastartovány zásadní reformy, přijde krize. U nás se stát rozhodl pro pilířový systém. První pilíř tvoří státem vyplácený důchod a druhý pilíř penzijní připojištění. To má zajistit vyšší příjem v důchodu, a proto je státem podporováno v podobě státního příspěvku a snížením daní. Největší podíl na trhu penzijního připojištění má Penzijní fond České pojišťovny a. s. V práci analyzuji toto připojištění ze tří hledisek: typ výplaty penzí, zvýhodnění a bonusy při uzavření smlouvy a prosperita penzijního fondu. Z těchto pohledů je dále porovnán s vybranými penzijními připojištěními nabízenými na českém trhu.

Abstrakt ve světovém jazyce

Contemporary pension systems stop function and if in mature states reforms of principle aren't started, crisis will come. In the Czech republic a pillar system is used. The first pillar is constituted by state pension and the second pillar by supplementary pension insurance. This should reserve higher income in pension and that's why the state supports supplementary pension insurance. People with supplementary pension insurance get state benefit and have lower taxes. The biggest share of market of supplementary pension insurance takes Penzijní fond České pojišťovny a. s. Objective of this work is to analyse supplementary pension insurance by the site of client and employer and to compare it with the choice supplementary pension insurance on the czech market.

Motto: „*Mysleme na zítřek! Spoléhat se především sám na sebe a tedy na své peníze je tou nejprozřetelnější cestou.*“ [12]

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Janu Jančovi za odborné vedení a připomínky, které mi pomohly při realizaci mé bakalářské práce.

Souhlasím s tím, že s výsledky mé práce může být naloženo podle uvážení vedoucího bakalářské práce a ředitele ústavu. V případě publikace budu uvedena jako spoluautorka.

Prohlašuji, že jsem na celé bakalářské práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala.

Ve Zlíně 20.5.2005

Podpis

OBSAH

ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	9
1.1 VÝVOJ PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ V ČR	9
1.2 CHARAKTERISTIKA PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	10
1.3 DÁVKY PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	11
1.3.1 Druhy penze	13
1.3.2 Porovnání výhodnosti výplaty penze a jednorázového vyrovnání	13
1.4 ÚČASTNÍCI PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	14
1.5 VZNIK PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	14
1.6 PŘERUŠENÍ PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	15
1.7 ZÁNİK PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	15
1.8 LEGISLATIVA PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	16
2 PENZIJNÍ FONDY	18
2.1 VÝVOJ PENZIJNÍCH FONDŮ	19
2.2 PENZIJNÍ PLÁN A STATUT	19
2.2.1 Penzijní plán dávkový	20
2.2.2 Penzijní plán příspěvkový	20
2.3 ASOCIACE PENZIJNÍ FONDŮ ČR (APF ČR)	21
2.3.1 Předmět činnosti APF ČR	21
2.3.2 Členství v APF ČR	21
3 STÁT A PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	22
3.1 DRUHY STÁTNÍCH DOTACÍ	22
3.1.1 Státní příspěvek	22
3.1.2 Daňové úlevy	24
4 ZAMĚSTNAVATEL A PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ	25
4.1 HISTORIE	25
4.2 VÝHODY PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ PRO ZAMĚSTNAVATELE	25
5 BUDOUCNOST PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ	28
II. PRAKTICKÁ ČÁST	30
6 PENZIJNÍ FOND ČESKÉ POJIŠŤOVNY	31

7	ANALÝZA PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ PF ČESKÉ POJIŠŤOVNY.....	31
7.1	ZPŮSOBY VÝPLATY PENZÍ	31
7.2	ZVÝHODNĚNÍ A BONUSY	32
7.3	PROSPERITA PENZIJNÍHO FONDU	33
7.3.1	Počet klientů fondu.....	33
7.3.2	Aktiva PF České pojišťovny.....	35
7.3.3	Hospodářský výsledek PF České pojišťovny	36
7.3.4	Struktura portfolia PF České pojišťovny.....	37
7.3.5	Připsané výnosy PF České pojišťovny	38
7.3.6	Náklady na aktiva	38
8	POROVNÁNÍ PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ PENZIJNÍHO FONDU ČESKÉ POJIŠŤOVNY S VYBRANÝMI PENZIJNÍMI FONDY	39
8.1	UZAVŘENÍ SMLOUVY O PENZIJNÍM PŘIPOJIŠTĚNÍ	40
8.2	POSKYTOVANÉ DÁVKY Z PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ A NUTNÁ DOBA SPOŘENÍ K VÝPLATĚ JEDNOTLIVÝCH PENZÍ	40
8.3	ZPŮSOBY VÝPLAT PENZÍ	41
8.4	DALŠÍ NABÍZENÉ VÝHODY PŘI UZAVŘENÍ SMLOUVY O PENZIJNÍM PŘIPOJIŠTĚNÍ	42
8.5	PROSPERITA PENZIJNÍCH FONDŮ.....	42
8.5.1	Akcionáři PF.....	42
8.5.2	Základní kapitál PF.....	43
8.5.3	Počet klientů PF.....	44
8.5.4	Hospodářský výsledek PF.....	45
8.5.5	Aktiva PF	46
8.5.6	Připsané výnosy	47
8.5.7	Náklady na aktiva PF	49
8.5.8	Portfolio PF	49
9	PŘEDNOSTI A NEDOSTATKY PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ PFČP A NÁVRHY NA JEJICH ZLEPŠENÍ.....	51
	ZÁVĚR.....	53
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	55
	MONOGRAFIE	55
	SERIÁLOVÉ PUBLIKACE.....	55
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	55
	OSTATNÍ ZDROJE	56
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	58
	SEZNAM GRAFŮ.....	58
	SEZNAM TABULEK	59
	SEZNAM PŘÍLOH.....	60

ÚVOD

V současné době se stále častěji ozývají hlasy, které upozorňují na stávající sociální systém. Největším problémem sociálního systému v České republice i v řadě dalších zemí je systém sám o sobě. U nás se používá takzvané průběžné financování důchodů. To znamená, že penze jsou vypláceny z povinných příspěvků, které platí produktivní obyvatelstvo. Stát vlastně nespoří. Každý má prozatím svůj důchod jistý. Až ti, co dnes pracují, půjdou do důchodu, bude stát na penze vybírat od jejich dětí. Tento systém je bezproblémový v době, kdy ekonomika roste velmi rychle a růst je provázen příznivým demografickým vývojem - přibývá obyvatelstva. V řadě vyspělých zemí, i v České republice, se ale děje pravý opak. Průměrný věk člověka se zvyšuje a přibývá důchodců. Na druhé straně se snižuje počet narozených dětí, a počet lidí v produktivním věku tedy klesá. Tím se snižuje i částka vybíraná na důchody a pracující část společnosti nestačí rostoucí počet penzistů financovat [9].

Takzvaná demografická krize, která rozkládá důchodové systémy v řadě zemí, hrozí především Evropě a Japonsku. Podle Organizace spojených národů je jednou z nejohroženějších zemí i Česká republika. Ještě v roce 1950 připadalo na jednoho důchodce v ČR 5,12 občana v aktivním věku. V roce 1991 to bylo 3,43 a v roce 2020 už to bude pouze 2,17 pracujícího. Není divu - stát už delší dobu vyplácí na sociálním pojištění víc, než vybere. Například v roce 1999 přesáhl schodek důchodového systému hranici 20 miliard korun a ročně vzniká deficit 12 miliard korun. A situace se stále zhoršuje. Podle údajů Mezinárodního měnového fondu se za stávajících podmínek v příštích dvaceti letech dluh zvýší na alarmující tři biliony korun [9,12].

Tlak na změny důchodového systému nepřinese budoucím důchodcům nic příjemného. Otázka vytvoření vlastních rezerv tedy nabývá na aktuálnosti. Vzhledem k tomu, že státní důchody budou spíše klesat, než aby rostly, bude pro většinu nastávajících důchodců důležitější zajistit si spíše než jednorázový příjem pravidelnou měsíční rentu a dostat penzi alespoň na takovou úroveň, jakou měla mzda. Tady jednoznačně vítězí penzijní připojištění.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ

Způsobů, jak se mohou občané finančně zajišťovat, existuje více – počínaje klasickým spořením a penzijním připojištěním konče. Penzijní připojištění se státním příspěvkem patří k výhodným formám spoření podporovanou státem, která umožní zajistit zajímavý objem prostředků pro zabezpečení ve stáří.

1.1 Vývoj penzijního připojištění v ČR

Penzijní pojištění v soukromé sféře záviselo od jeho prvopočátku u nás, od 2. poloviny 19. století, především na osobním uznání podnikatele. Záleželo především na podnikatelích na soukromých drahách a postupně se k nim začali přidávat i podnikatelé z průmyslových i jiných podniků, kteří v různé míře přiznávali důchody bývalým zaměstnancům. Tento nejistý systém byl postupně rozšiřován o dobrovolné pojištění u zvláštních penzijních fondů zřízených u podniků, penzijních spolků a podpůrných pokladen. Většina těchto institucí byla profesně zaměřena podle kategorií pojištěného personálu. Vznikl takový systém, kdy zaměstnanci jednoho podniku mohli být pojištěni u několika penzijních institucí. Zaměstnavatelé tak platili příspěvky za své zaměstnance.

Od roku 1880 všechny pojistné spolky a penzijní fondy podléhaly státnímu doзору. V 1. polovině 20. let došlo k úpravě povinného starobního a invalidního pojištění zákony o všeobecném pojištění. Splnění penzijních povinností jinde než u Všeobecného penzijního fondu bylo dostát u penzijních ústavů, pokladen, a fondů, které své oprávnění k uzavírání pojistných smluv měly z dřívějších let [1,2].

Ještě zákon z roku 1948 o národním pojištění počítal s fungováním takových institucí a také s výplatou nabytých nároků. Postupně však byl ze strany státu vyvíjen tlak na jejich likvidaci. Nejprve to bylo formou slučování těchto fondů, dále omezováním možností poskytování příspěvků zaměstnavatelem a v roce 1954 úplným zrušením tohoto systému avšak bez nároků na náhrady. Veškerý majetek těchto fondů byl převeden do vlastnictví státu. Od roku 1957 byl zaveden systém s výší životního minima, který byl nadále upravován v roce 1964, 1975 a 1988 [1].

K penzijním fondům se naše republika vrátila až v roce 1994 zákonem č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Tento způsob byl zvolen nejen proto, jaký je nyní demografický vývoj společnosti, ale také proto, že umožňuje použití jak prvku

solidarity bohatších s chudšími, tak i možnosti valorizace nejen podle ceny, ale také podle mezd pevnou nebo procentní částkou. V tomto roce se také začalo počítat se sestupnou křivkou pro základní důchod, vynucenou nejen ekonomickými možnostmi, ale především tedy nepříznivým demografickým vývojem naší společnosti. Předpovědi do budoucnosti ukazují, že v roce 2030 by měl podíl průměrného důchodu a průměrného výdělku činit 30%, což vedlo právě k zavedení systému penzijního připojištění [1].

1.2 Charakteristika penzijního připojištění

Penzijním připojištěním se rozumí shromažďování peněžních prostředků jak účastníky penzijního připojištění, tak třetími osobami (státem, zaměstnavatelem, příbuznými či známými) poskytnutými ve prospěch účastníků. Jedná se o uzavřený cyklus (Obr. 1.), kdy postupně:

- peníze od účastníka přijdou na účet penzijního fondu vedený u depozitářské banky;
- penzijní fond na ně v určité lhůtě vyžádá státní příspěvek;
- na účet penzijního fondu přicházejí i příspěvky třetích osob - obvykle od zaměstnavatele;
- všechny prostředky jsou poté promyšleně investovány, a to v souladu s omezeními, které stanovuje zákon;
- výtěžek je proporcionálně připisován na účet účastníka;
- penzijní fond podle dispozic účastníka po určité době jeho peníze včetně plateb třetích osob, státních příspěvků a výnosů vyplácí v podobě dávek [2,3].

Obr. 1. Cyklus penzijního připojištění

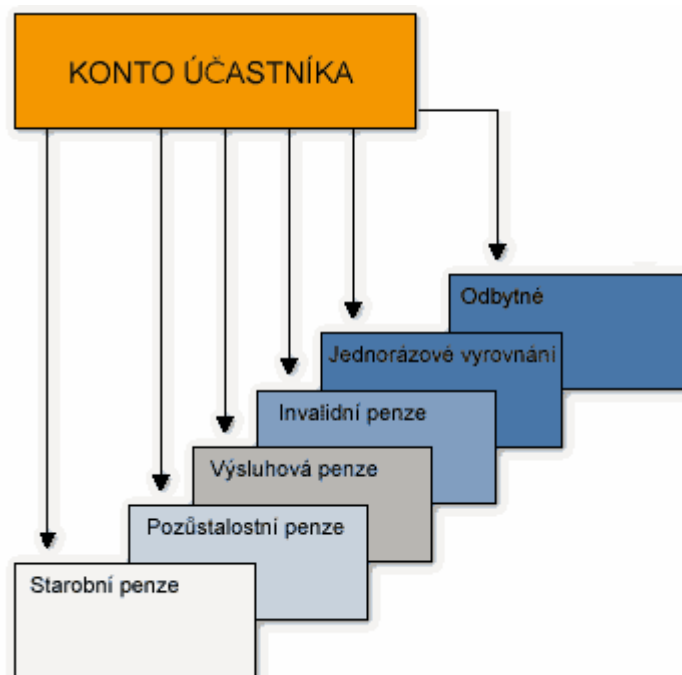
[2]

1.3 Dávky penzijního připojištění

Účastníkům penzijního připojištění je možné poskytnout tyto dávky:

- penze,
- jednorázové vyrovnání,
- odbytné.

Tyto dávky jsou vždy vypláceny v daných lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem, podle kterého se řídí smluvní vztah, nebo dohodnutým s příjemcem penze. Jednotlivé druhy nároků a podmínky jejich čerpání řeší zákon č. 42/1994 Sb. a jeho novely č. 170/1999 Sb. a 36/2004 Sb. Tyto novely přinesly řadu změn, které jsou uvedeny dále.

Obr. 2. Dávky penzijního připojištění

Nejvýznamnější položku výdajové strany prostředků tvoří objem vyplaceného jednorázového vyrovnání účastníkům. V následující tabulce (Tab. 1.) je vidět, že více než 80 % vyplacených prostředků tvořilo v roce 2003 jednorázové odbytné a jen malé procento klientů si nechalo vyplácet nějaký druh penze [14].

Tab. 1. Vyplaceno na dávkách penzijními fondy v roce 2003

Dávka	(tis. Kč)	(%)
Jednorázově vyrovnání	6 254 636	84,69
Odbytné	985 179	13,34
Pozůstalostní penze	103 920	1,41
Starobní penze na dobu určitou	11 455	0,15
Starobní penze na dožití	3 585	0,05
Invalidní penze	7 253	0,10
Dědictví	19 066	0,26
Celkem vyplaceno na dávkách	7 385 094	100,00

Pramen: Ministerstvo financí

1.3.1 Druhy penze

Základní podobou finančního vypořádání mezi účastníkem a penzijním fondem je penze. Jedná se o fázi čerpání dávek, která následuje po ukončení fáze placení příspěvků na penzijní připojištění a účastník se rozhodne, že uplatní svůj mezitím vzniklý nárok.

Penze mají různou podobu, a to:

- *penze starobní*, kde podmínkou čerpání je dosažení věku 60 let a pojistná doba činila minimálně 60 měsíců, ale horním limitem je 120 kalendářních měsíců (dle podmínek blíže specifikovaných v penzijním plánu penzijního fondu);
- *penze invalidní*, kde podmínkou je přiznání plného invalidního důchodu z důchodového pojištění a platba příspěvků minimálně 36 kalendářních měsíců;
- *penze výsluhová*, která může i nemusí být součástí penzijního plánu příslušného penzijního fondu a podmínkou je dosažení počtu 180 měsíců placení příspěvků na penzijní připojištění;
- *penze pozůstalostní* připadá pozůstalým v případě úmrtí účastníka penzijního připojištění, přičemž pojistná doba musí být minimálně 36 měsíců.

Starobní penze je vlastním smyslem penzijního připojištění a penze invalidní a výsluhová patří mezi doplňkové nástroje [2,20].

1.3.2 Porovnání výhodnosti výplaty penze a jednorázového vyrovnání

Účastník penzijního připojištění si může sám rozhodnout, jakou formu výplaty zvolí. Následující příklad zjednodušeně ukazuje, jak je možnost výplaty penzí oproti jednorázovému vyrovnání výhodná při průměrném podílu na zisku penzijního fondu 4 % p.a. [10].

Tab. 2 Porovnání výhodnosti výplaty penze a jednorázového vyrovnání

Měsíční příspěvek	500 Kč	500 Kč
Příspěvek za 30 let spoření	180 000 Kč	180 000 Kč
Státní příspěvky	54 000 Kč	54 000 Kč
Výnosy z hospodaření penzijního fondu	212 212 Kč	212 212 Kč
Stav osobního účtu v 60 letech	446 212 Kč	446 212 Kč
Jednorázová výplata v 60 letech	0 Kč	446 212 Kč
Pravidelná měsíční penze v 60 letech	2 720 Kč	

Pravidelná měsíční penze v 65 letech	2 783 Kč	
Pravidelná měsíční penze v 70 letech	2 838 Kč	
Pravidelná měsíční penze v 75 letech	2 877 Kč	
Pravidelná měsíční penze v 80 letech	2 885 Kč	
Celkem vyplaceno do 85 let	846 180 Kč	446 212 Kč

Pramen: Asociace penzijních fondů

1.4 Účastníci penzijního připojištění

Účastníkem penzijního připojištění se může stát každá fyzická osoba starší 18 let s trvalým pobytem na území České republiky, která uzavře s penzijním fondem písemnou smlouvu o penzijním připojištění.

Podle novely zákona z roku 2004 může být dále účastníkem také fyzická osoba starší 18 let s bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie, podmínkou je však účast na důchodovém pojištění nebo veřejném zdravotním pojištění v České republice a uzavření smlouvy s penzijním fondem [20,21].

1.5 Vznik penzijního připojištění

Penzijní připojištění vzniká na základě písemné smlouvy mezi fyzickou osobou, která musí mít způsobilost být účastníkem penzijního připojištění, a penzijním fondem. Platnost je dána dnem ustanoveným ve smlouvě o penzijním připojištění se státním příspěvkem [1].

Pro vznik penzijního připojištění určitého účastníka je tedy nutné splnění tří podmínek:

- fyzická osoba musí splňovat podmínky pro to, aby mohla být účastníkem (viz kapitola 1.4 Účastníci penzijního připojištění);
- fyzická osoba musí buď s vybraným penzijním fondem, nebo s osobou oprávněnou ke zprostředkování smluv o penzijním připojištění uzavřít smlouvu (před uzavřením smlouvy však musí být budoucí účastník seznámen se statutem a penzijním plánem vybraného penzijního fondu);
- je stanoveno datum vzniku penzijního připojištění [2].

Na základě smlouvy o penzijním připojištění, jejíž součástí je ze zákona také penzijní plán, se obě smluvní strany zavazují plnit základní povinnosti, které vedou k naplnění poslání

penzijního připojištění – tedy platit příspěvky v dohodnuté výši a poskytovat dávky penzijního připojištění. Každý účastník penzijního připojištění je povinen ve smlouvě sjednat nárok na starobní penzi. Pokud by došlo ke změně penzijního plánu, je povinností penzijního fondu se dohodnout i na změně smlouvy [1,21].

1.6 Přerušování penzijního připojištění

Účastník se může rozhodnout své penzijní připojištění přerušit. Přerušování nastává dnem, který uvedl v oznámení o přerušování adresovaném příslušnému penzijnímu fondu, nejdříve však prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po doručení písemného oznámení. Účastník však může penzijní připojištění přerušit jen tehdy, pokud:

- platil příspěvky na penzijní připojištění po dobu 36 kalendářních měsíců;
- platil příspěvky po dobu 12 kalendářních měsíců v případě každého dalšího přerušování penzijního připojištění u téhož penzijního fondu.

Přerušil-li účastník penzijní připojištění, má po dobu přerušování nárok na podíl na výnosech u penzijního fondu, u kterého penzijní připojištění přerušil [21].

1.7 Zánik penzijního připojištění

Penzijní připojištění podle § 19 zákona zaniká dnem:

- a. ukončení výplaty poslední penze,
- b. výplaty jednorázového vyrovnání místo poslední penze,
- c. na kterém se účastník a penzijní fond písemně dohodli,
- d. ke kterému bylo penzijní připojištění vypovězeno,
- e. výplaty odbytného při zániku penzijního fondu, pokud nedošlo k převzetí povinností penzijního fondu jiným penzijním fondem,
- f. ukončení trvalého pobytu účastníka na území České republiky,
- g. ztráty bydliště na území členského státu Evropské unie nebo ukončení účasti v důchodovém pojištění nebo ve veřejném zdravotním pojištění v České republice,
- h. úmrtí účastníka [22].

Penzijní připojištění je dobrovolná záležitost, proto může každý účastník kdykoliv smlouvu vypovědět, ale jen písemně. Penzijní plán si stanoví výpovědní lhůtu, která začíná prvním

dnem kalendářního měsíce po doručení výpovědi účastníka do penzijního fondu a nesmí být delší než dva kalendářní měsíce. Aby byla jistota, že penzijní fond má vůči vztah ukončit, je povinen účastníkovi nejpozději do 30 dnů ode dne doručení výpovědi písemně potvrdit její přijetí a sdělit datum zániku jeho penzijního připojištění.

Penzijní fond může smlouvu o penzijním připojištění také vypovědět, ale jen za přesně stanovených podmínek:

- účastník po dobu alespoň šesti kalendářních měsíců, popřípadě delší dobu stanovenou penzijním plánem, neplatil příspěvky nebo nesplnil jinou povinnost vyplývající z penzijního plánu, s nímž tento plán spojuje možnost výpovědi, byl-li účastník nejméně jeden měsíc před vypovězením penzijního připojištění na možnost výpovědi písemně upozorněn,
- účastník při uzavírání smlouvy uvedl nepravdivé údaje mající vliv na nárok na poskytování státního příspěvku a dávky penzijního připojištění nebo zatajil skutečnosti, které jsou rozhodné pro uzavření smlouvy,
- účastník nesplňuje podmínky být účastníkem stanovené zákonem [21,22].

1.8 Legislativa penzijního připojištění

Penzijní připojištění vzniklo jako doplňkový produkt státního průběžného systému na základě zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením. Bylo založeno na principu občanském čili individualistickém a nikoliv na principu zaměstnaneckém, tak jak tomu bylo dříve. Penzijní připojištění stojí na vztahu penzijní fond – fyzická osoba, ne na vztahu penzijní fond – zaměstnavatel – zaměstnanec [1].

Zákon o penzijním připojištění se státním příspěvkem byl dosud šestkrát novelizován a to:

- zákonem č. 61/1996 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů,
- zákonem č. 15/1998 Sb. o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů,
- zákonem č. 170/1999 Sb. kterým se mění zákon č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících

s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů,

- zákonem č. 353/2001 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů,
- zákonem č. 309/2002 Sb. o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech,
- zákonem č. 36/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením [10,14].

Zásadní průlom podoby penzijního připojištění se státním příspěvkem přinesla novela vyvolaná zákonem č. 170/1999 Sb. obsahující řadu vzájemně vyvážených systémových změn.

Jednalo se zejména o:

1. *Zvýšení bezpečnosti* – a to rozšířením pravomocí státního dohledu při schvalování a kontrole statutárních orgánů, depozitářů a likvidátorů penzijních fondů. Stabilizujícím opatřením bylo i stanovení povinnosti penzijních fondů zvýšit základní kapitál z dosavadních 20 na 50 mil. Kč.

2. *Posílení dlouhodobosti* - stanovením minimální délky pojištěné doby u starobních penzí na 60 měsíců a zároveň limitování její horní hranice na 120 měsíců. Posunul se také věk pro nárok na starobní penzi z 50 na 60 let.

3. *Rozšíření motivačních prvků* - od 1. 1. 2000 se u smluv uzavřených podle nových penzijních plánů zvýšil státní příspěvek o 25 % a byly zavedeny daňové podpory u fyzických osob a zaměstnavatelů. Do systému bylo umožněno přispívat i neziskovým organizacím, které mohou provádět platbu penzijního připojištění svým zaměstnancům z fondu kulturních a sociálních potřeb.

4. *Zvětšení investičních příležitostí penzijních fondů a transparentní způsob oceňování jejich majetku* - penzijním fondům se umožňuje nakupovat hypoteční zástavní listy a komunální obligace a dluhopisy, jejichž emitenty jsou státy nebo centrální banky států zemí OECD. Ke zvýšení bezpečnosti ukládaných prostředků byl stanoven limit pro jednotlivé typy cenných papírů [14,22].

Pokud jde o legislativní úpravy penzijního připojištění, nelze opomenout poslední novelu provedenou zákonem č. 36/2004 Sb., který je označován jako harmonizační novela. Jedná se o technickou novelu, reagující zejména na vstup ČR do Evropské unie. Dnem vstupu do EU umožní účast na českém penzijním připojištění všem osobám s bydlištěm v členském státu EU pod podmínkou, že budou důchodově nebo zdravotně pojištěni v ČR. Mimo náležitosti účasti na penzijním připojištění se vypořádává i s problémy řešícími zejména zákaz diskriminace, informování účastníků o jejich nárocích, přes hraniční platby, volný pohyb kapitálu a služeb. Pro penzijní fondy je důležité rozšíření investičních možností vedle stávajících investic také do dalších aktiv, kterými jsou:

- zahraniční akcie a podnikové dluhopisy obchodované na burzách zemí OECD,
- dluhopisy emitované nadnárodními finančními institucemi typu EIB, EBRD, IBRD, MMF,
- podílové listy otevřených podílových fondů,
- vklady v cizí měně [14,22].

U nové legislativy, která se dotýká penzijního připojištění je nutné upozornit na přijetí zákona č. 257/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o kolektivním investování a zákona o dluhopisech, který v článku IX přímo novelizuje zákon o penzijním připojištění se státním příspěvkem [14].

2 PENZIJNÍ FONDY

Penzijní připojištění nesmějí vykonávat jiné osoby než penzijní fondy.

Penzijní fond je samostatnou právnickou osobou se sídlem na území ČR, která provozuje penzijní připojištění dle zákona č. 42/1994 Sb. Penzijní fond je akciovou společností, pro kterou platí ustanovení obchodního zákoníku. Obchodní jméno musí obsahovat označení „penzijní fond“ [1].

Současné penzijní fondy fungují jako „otevřené“. To znamená, že za jejich účastníka se může přihlásit každý, kdo splní podmínky zákona stát se účastníkem. V praxi to znamená, že pokud nějaký velký zaměstnavatel založí penzijní fond, členy se mohou stát i zaměstnanci jiných firem [2].

Činnost penzijních fondů je kontrolována největším počtem dozorových orgánů ze všech operátorů na finančním trhu. Jedná se o Ministerstvo financí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Komisi pro cenné papíry, depozitáře a akcionáře. Ze zákona je mimo jiné regulováno i složení vrcholových orgánů penzijního fondu [14].

2.1 Vývoj penzijních fondů

Převážná část penzijních fondů obdržela povolení ke svému vzniku během prvních dvou let fungování penzijního připojištění, tedy v letech 1994 a 1995. Licencí bylo uděleno celkem 46. Dva fondy však nikdy svou činnost nezahájily a na trhu jich od počátku aktivně působilo 44. Třebaže se během let počet penzijních fondů snižoval, nebyl doprovázen velkými finančními otřesy. Úbytek počtu penzijních fondů byl zejména důsledkem cílevědomých fúzí, jejichž konečným efektem je úspora provozních nákladů sektoru jako celku a otevírání prostoru k vyšším výnosům a stabilitě. Do roku 2005 svou činnost provozovalo 12 penzijních fondů, na přelomu let 2004 a 2005 Penzijní fond České pojišťovny a. s. převzal závazky fondu ABN AMRO. Nyní na českém trhu tedy působí 11 penzijních fondů (příloha P I) [10,14].

2.2 Penzijní plán a statut

Každý penzijní fond musí mít kromě stanov také penzijní plán a statut. Ty musí být zpřístupněny každému zájemci.

Penzijní statut musí podle zákona obsahovat:

- rozsah činnosti penzijního fondu;
- zaměření a cíle investiční politiky penzijního fondu (zejména druhy majetkových hodnot, které budou pořizovány z peněžních prostředků penzijního fondu);
- zásady hospodaření penzijního fondu;
- způsob použití zisku;
- obchodní firmu a sídlo depozitáře;
- způsob zveřejňování zpráv o hospodaření s majetkem penzijního fondu a změnách statutu a informaci o tom, kde lze tyto zprávy obdržet [20].

Pro provádění penzijního připojištění má zvláštní význam především penzijní plán. V zákonu jsou stanoveny podstatné náležitosti, ale obvykle obsahuje také další ustanovení, které fond považuje za účelné při provádění své činnosti. K povinným náležitostem penzijního plánu patří:

- stanovení druhů penzí a ostatních dávek penzijního připojištění;
- stanovení podmínek nároku na dávky a jejich výplatu, způsob poskytování;
- způsob výpočtu dávek poskytovaných z penzijního připojištění;
- důvody vypovězení penzijního připojištění
- výše příspěvku účastníků na penzijní připojištění
- stanovení podmínek odkladu nebo přerušení placení příspěvků a změny výše příspěvků;
- pravidla a způsob placení příspěvků, řešení při neplacení příspěvků, aj. [1,2].

Zákon v podmínkách našeho státu rozlišuje dva druhy plánů - penzijní plán dávkový a příspěvkový.

2.2.1 Penzijní plán dávkový

Tento plán spočívá v předem určené výši penze a poté si penzijní fond propočtem stanoví výši měsíční platby a počet let placení. Tento druh penzijního plánu se využívá především u invalidní penze [1].

2.2.2 Penzijní plán příspěvkový

Jde o takovou konstrukci vztahu příspěvků a dávek, kdy výsledná velikost starobní penze účastníka závisí na třech parametrech:

- na celkovém úhrnu příspěvků zaplacených v jeho prospěch;
- na podílu účastníka na výnosech hospodaření penzijního fondu;
- na věku, od kterého se poskytuje penze.

Takto konstruovaný penzijní plán mají všechny penzijní fondy působící v ČR [1].

2.3 Asociace penzijní fondů ČR (APF ČR)

Asociace penzijních fondů ČR je dobrovolné zájmové sdružení právnických osob, které tvoří zejména penzijní fondy. Byla založena 25. června 1996 ve formě samostatného právního subjektu. Navázala tak na činnost předchozí APF ČR, která však neměla právní subjektivitu a ke dni vzniku nové asociace zanikla [10].

2.3.1 Předmět činnosti APF ČR

Předmět činnosti asociace je dán v jejích stanovách a týká se hlavně těchto oblastí:

- koordinace, zastupování, hájení a prosazování společných zájmů členů,
- propagování myšlenky penzijního připojištění,
- připomínkování legislativních návrhů a jiných opatření, která se týkají oblasti penzijního připojištění a jiných zájmů penzijních fondů a iniciování jejich změn,
- poradenské a informační centrum,
- podpora a organizování vzdělávací a vědecké činnosti,
- reprezentace členů vůči zahraničí,
- navazování a rozvíjení styků s obdobnými institucemi v zahraničí a participace na procesu přibližování podmínek penzijního připojištění ČR standardům EU,
- dohled nad dodržováním etiky vztahů mezi členy APF ČR a účastníky penzijního připojištění,
- organizace odborné, právní a věcné součinnosti při řešení procesů slučování, splynutí a zániku penzijních fondů s cílem eliminovat případné negativní důsledky pro image penzijního připojištění a jeho účastníky [3,12].

Pro naplnění poslání APF ČR jsou vytvořeny odborné komise, tzv. sekce pro oblast informatiky, provozní správy fondů, legislativy, ekonomiky, etiky, pojistné matematiky a vnějších vztahů a pro důchodovou reformu [10].

2.3.2 Členství v APF ČR

Členství v APF ČR je dobrovolné a může mít podobu dvou forem. Jedná se buď o členství řádné nebo přidružené. Řádné členství je určeno penzijním fondům vzniklým na základě

zákona č.42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, v platném znění. Vzniká na základě jednostranného přistoupení penzijního fondu. Těchto členů má asociace v současné době 11. Přidružené členství je otevřeno pro právnické osoby, působící v oblastech navazujících na penzijní připojištění nebo s ním úzce souvisejících. Přidružené členství vzniká na základě žádosti o členství, po jejím schválení prezídiem APF ČR. Jediným členem této formy je společnost KPMG ČR s. r. o. [10].

3 STÁT A PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ

Stát je nucen vytvářet, podporovat a systematicky kontrolovat sociální systém fungující v České republice. Jeho zodpovědnost se v poslední době prohlubuje, protože současný důchodový systém za několik let přestane fungovat. Proto počátkem 90. let česká vláda sáhla k opatření, jehož cílem je vytvořit občanům prostor pro dobrovolné financování jejich vlastního stáří, a iniciovala vznik penzijního připojištění [2].

Výhodou penzijního připojištění, které se už pro současnou generaci stane nezbytností, však není jen poměrně slušné zhodnocení peněz. Stát si dobře uvědomuje, že za nízké starobní důchody nese svůj díl zodpovědnosti, a tak zavedl dva druhy státních dotací [8].

3.1 Druhy státních dotací

V současné době stát poskytuje na penzijní připojištění dvě státní dotace, a to ve formě státního příspěvku a možnosti daňového odpočtu.

3.1.1 Státní příspěvek

Hlavní formou státní podpory systému penzijního připojištění je státní příspěvek poskytovaný účastníkům ze státního rozpočtu. Státní příspěvek byl původně jedinou formou státní podpory účastníkům. Poskytuje se v závislosti na příspěvku účastníka od 50 do 150 Kč. V případě, že klient smlouvu o penzijním připojištění vypoví, je povinen doposud připsaný státní příspěvek vrátit státu.

Tab. 3. Přehled měsíčních státních příspěvků v závislosti na výši měsíčního příspěvku účastníka

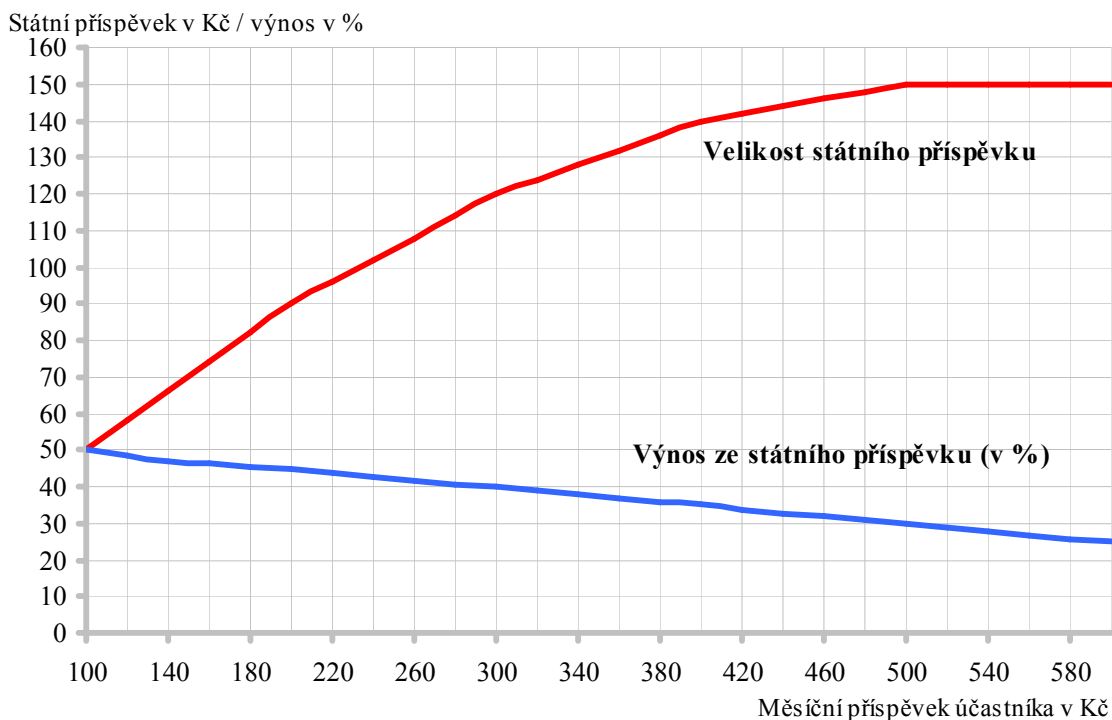
Měsíční příspěvek účastníka	Měsíční státní příspěvek
100 až 199 Kč	50 Kč + 40 % z částky nad 100 Kč
200 až 299 Kč	90 Kč + 30 % z částky nad 200 Kč
300 až 399 Kč	120 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 až 499 Kč	140 Kč + 10 % z částky nad 400 Kč
500 Kč a více	150 Kč

Pramen: zákon 36/2004

U státního příspěvku (Graf č. 1) můžeme pozorovat to, že:

- pokud příspěvek účastníka roste absolutně, státní příspěvek také absolutně roste, a to až k hranici 500 Kč příspěvku účastníka,
- pokud příspěvek účastníka roste absolutně, státní příspěvek relativně klesá.

Graf 1. Velikost státního příspěvku v závislosti na výši měsíčního příspěvku účastníka v Kč a okamžitá míra výnosu plynoucího pro účastníka v %

Státní příspěvek se stal důležitým impulsem pro podnícení zájmu dospělé populace o penzijní připojištění se státním příspěvkem. Jeho velkou výhodou je, že účastníkovi odpadá starost s jeho vyžádáním. Má na něj automaticky ze zákona nárok. Ústřední roli zde hraje penzijní fond, který si příspěvek vyžádá, poté jej eviduje ve prospěch jednotlivých účastníků, a hlavně s nimi hospodáří stejným způsobem, jako s příspěvky zaplacenými účastníky [3].

3.1.2 Daňové úlevy

Dalším důležitým aspektem, který umožnil stát, je možnost daňové úlevy účastníkům. Novelou zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu si může účastník penzijního připojištění od 1. 1. 2000 od základu daně ve zdaňovacím období odečíst platbu příspěvků na penzijní připojištění. Zákon přímo říká: „...částka, kterou lze odečíst, se rovná úhrnu příspěvků zaplacených na penzijní připojištění se státním příspěvkem poplatníkem ve zdaňovacím období sníženému o 6 000 Kč. Maximální částka, kterou lze takto odečíst činí 12 000 Kč.“ [22, § 15 odst. 9]. Zákon tuto možnost nabízí, ale není povinností účastníka ji využít.

Po skončení roku penzijní fond automaticky zašle potvrzení o výši zaplacených příspěvků spolu s návodem, jak postupovat. Účastník nemusí vyplňovat daňové přiznání - odpočet za něj může uplatnit jeho zaměstnavatel.

Tab. 4. Podoby výše roční státní podpory účastníka penzijního připojištění při pravidelných měsíčních platbách účastníka

Podoba státní podpory	Výše ročních plateb účastníka na penzijní připojištění		
	1 200 – 6 000 Kč	6 000 – 18 000 Kč	více než 18 000 Kč
státní příspěvek	600-1800 Kč v závislosti na platbě účastníka	státní příspěvek od 600 do 1800 Kč	státní příspěvek 1800 Kč
odpočet ze základu daně	0	až ve výši 12000 Kč v závislosti na výši platby účastníka	až ve výši 12 000 Kč v závislosti na výši platby účastníka

Pramen: [2]

4 ZAMĚSTNAVATEL A PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ

4.1 Historie

V době, kdy bylo státní důchodové zabezpečení teprve na počátku svého vývoje, začala zejména odborová hnutí požadovat po zaměstnavatelích, aby kromě mzdy svým zaměstnancům odkládali též určitou částku na dobu, kdy tito zaměstnanci odejdou na penzi. Tak začala vznikat první zaměstnanecká penzijní spoření. Tato spoření však byla často spravována neodborně a někdy se vyskytly i případy zpronevěr, zejména pak v dobách, kdy se zaměstnavatel ocitl ve finanční tísní. Z těchto důvodů začala většina států tyto systémy regulovat a požadovat, aby úspory spravovaly nikoliv přímo zaměstnavatelé, ale pokud možno specializované finanční instituce. Tato forma podpory ze strany zaměstnavatelů svým zaměstnancům nabývá dnes opět na zvýšené důležitosti. Důvodem je špatná finanční situace většiny státních systémů důchodového zabezpečení [2].

4.2 Výhody penzijního připojištění pro zaměstnavatele

Spoluúčast zaměstnavatele na dobrovolném penzijním připojištění zaměstnanců je jednou z výhod, kterou současná legislativa umožňuje. Zkušenosti společností, které již zařadily penzijní připojištění do svých sociálně-personálních programů, poukazují nejen na zlepšení vztahů zaměstnanců ke společnosti a tím i zvyšování jejich výkonnosti, ale i na zvýšení jejich sociálních jistot a tím i vyšší stabilizaci pracovních kolektivů. U penzijního připojištění lze stanovit i různou výši příspěvku a diferencovat ji mezi zaměstnanci podle funkčního postavení, různých úrovní kvalifikace nebo délky zaměstnání u firmy [10,6].

Penzijní připojištění se stalo nedílnou součástí mzdových a sociálních programů řady firem. Mezi hlavní důvody, proč zaměstnavatelé toto spoření stále více vyhledávají, jsou:

- Příspěvky na penzijní připojištění zaměstnanců jsou daňově uznatelným nákladem podniku, a to až do výše 3 % z vyměřovacího základu zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, tedy přibližně do výše 3% hrubých mezd.
- Podstatnější však je, že jak u zaměstnavatele, tak i u zaměstnance, příspěvek na penzijní připojištění nepodléhá v žádné výši platbám ani sociálního ani zdravotního pojištění,

- zaměstnavatel tak ušetří 35% z příspěvku oproti vyplácení mzdy,
- zaměstnanec tak ušetří 12,5% z příspěvku oproti vyplácení mzdy.
- Příspěvek na penzijní připojištění je navíc pro zaměstnance osvobozen od daně z příjmů do výše 5 % vyměřovacího základu zaměstnance,
  - zaměstnanec takto ušetří až 26% z příspěvku oproti vyplácení mzdy.
- Daňové úlevy se nevrací zpět státu v případě předčasného ukončení smlouvy o penzijním připojištění.
- Penzijní připojištění je velmi levná forma motivování a odměňování zaměstnanců.
- Legislativa umožnila, že příspěvek mohou poskytovat i neziskové organizace z fondu kulturních a sociálních potřeb, případně ze sociálních fondů nebo dle interních mzdových pravidel. Toho mohou využít státní instituce, školy, zdravotnická zařízení, příspěvkové organizace a jiné [16].

Z těchto bodů vyplývá, že pokud se zaměstnanec stane klientem penzijního fondu a zaměstnavatel mu bude přispívat, ušetří oba. V tom případě je ale nutné vyřešit možnost, jak přispívat. Existují dvě formy zvýšení příjmů zaměstnance zaměstnavatelem:

- forma příspěvku na penzijní připojištění
- přímé zvýšení mzdy.

Tyto jednotlivé formy jsou z hlediska výhodnosti porovnány v následujících tabulkách (Tab. 5 – 7).

Tab. 5. Srovnání zvýšení měsíčního příjmu zaměstnance formou příspěvku na penzijní připojištění nebo přímým zvýšením mzdy

Příjmy zaměstnance	Zvýšení příjmů zaměstnance		Rozdíl (v Kč)
	Formou příspěvku na PP (v Kč)	Přímé zvýšení mzdy (v Kč)	
Hrubá měsíční mzda	15 000	15 400	
Příspěvek zaměstnavatele na PP	400	0	
Sociální a zdravotní pojištění (12,5%)	1 875	1 925	
Nezdanitelná část základu daně	3 170	3 170	
Daňový základ pro výpočet daně z příjmů	10 000	10 400	

Daň z příjmů	1 545	1 625	
Čistý měsíční příjem zaměstnance včetně příspěvku na PP	11 980	11 850	130
Čistý roční příjem zaměstnance včetně příspěvku na PP	143 760	142 200	1560

Pramen: Vlastní propočet a [3]

Tab. 6. Srovnání výdajů zaměstnavatele při způsobu úhrady penzijního připojištění formou příspěvku nebo přímým zvýšením mzdy

Výdaje zaměstnavatele	Způsob úhrady PP	
	Formou příspěvku na PP (v Kč)	Přímé zvýšení mzdy (v Kč)
Měsíční mzdové výdaje	15 400	15 400
Sociální a zdravotní pojištění (35 %)	5 250	5 390
Daňově uznatelné výdaje	20 650	20 790

Pramen: Vlastní propočet a [3]

Tab. 7. Porovnání variant přímého zvýšení mzdy či zvýšení formou příspěvku na penzijní připojištění

Varianta zvýšení příjmu	Čistý příjem zaměstnance	Daňově uznatelné výdaje zaměstnavatele
1. Formou příspěvku na PP	11 980 Kč	20 650 Kč
2. Přímé zvýšení hrubé mzdy	11 850 Kč	20 790 Kč
Měsíční přínos pro zaměstnance a zaměstnavatele	zvýšení příjmu o 130 Kč	úspora nákladů o 140 Kč

Pramen: Vlastní propočet a [3]

Z výpočtů je zřejmé, že výhodnější je varianta formy příspěvku na penzijní připojištění.

Na příspěvky od zaměstnavatele není vyžadován státní příspěvek. Zákon stanoví, že tyto příspěvky musí být poukazovány z účtu zaměstnavatele přímo na příspěvkový účet penzijního fondu, nelze je tedy například vyplácet zaměstnancům s tím, že budou zasílány do penzijního fondu následně [21].

Pro společnost existuje několik způsobů úhrady příspěvků. Společnost může zasílat své příspěvky dvěma způsoby:

- *Individuální zasílání plateb* je způsob, při němž jsou platby za jednotlivé zaměstnance zasílány jednotlivými převodními příkazy, respektive jednotlivými řádky hromadného příkazu k úhradě.
- *Hromadné zasílání plateb* je způsob, při němž jsou platby za všechny zaměstnance zaslány v sumě jednou částkou. Součástí takto zaslané platby je vždy rozpis, tj. soupisku smluv, na něž má být tato částka rozúčtována [2].

Penzijní fondy doporučují zaměstnavatelům zasílat příspěvky formou hromadné platby, neboť tento způsob úhrady příspěvků nejen šetří administrativní náklady, ale také výrazně snižuje náročnost jeho provedení.

Penzijní fondy zpracovaly pro zaměstnavatele instrukce pro úhradu a identifikaci příspěvků na penzijní připojištění, které obsahově zcela odpovídají pravidlům schváleným Asociací penzijních fondů s účinností od 1. 6. 2000 (příloha P II).

5 BUDOUCNOST PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ

Po roce 1989 nastal v celé České republice, resp. Československé republice zvrat, který měl za následek mnoho změn, jejichž součástí byla i změna celého penzijního systému. Stát na sebe po více než 40-ti letech poválečné éry centrálně řízené sociální stránky převzal sociální odpovědnost i za nejnižší příjmové skupiny. V současné době se tento problém stává aktuálním [9,12].

Stávající důchodové systémy totiž přestávají fungovat, a pokud se politické špičky vyspělých zemí neodhodlají k zásadnějším reformám, potom dnešní třicátníky či čtyřicátníky mohou ve stáří potkat nepříjemné situace.

K reformě se odhodlalo například Polsko, kde si od roku 1999 musí lidé mladší třiceti let povinně spořit k důchodu u některého z penzijních fondů, lidé od 31 do 50 let se mohli rozhodnout, zda zůstanou v péči státu a o penze těch nejstarších se i nadále stará jednoznačně stát [9].

Žádná z českých vlád se zatím k tolik potřebné reformě penzijního systému neodhodlala. V březnu 2004 jednotlivé politické strany zveřejnily své návrhy reforem důchodového

systemu, ale žádná z nich tento problém úplně nevyřeší. Do nepopulárních kroků se nikomu nechce [8].

Důležité je nasměrování penzijního systému směrem od průběžného k fondovému, který by umožnil financovat větší část penze z výnosů z uložených aktiv, a to může být krokem k důležitému posunu postavení penzijního připojištění. Využitím penzijních fondů by se vycházelo ze systému, který shromažďuje a investuje prostředky pod kontrolou státu a byl by schopen pružně reagovat jak na již nastavený režim motivačních prvků penzijního připojištění (státní příspěvky a daňové výhody), tak i na přesměrování plateb z povinného důchodového pojištění [5].

Penzijní připojištění se státním příspěvkem dnes poskytuje dobrou základnu pro dominantní pozici v doplňkových důchodových systémech. To je dáno tím, že penzijní fondy disponují atributy, které zajišťuje jejich desetiletá zkušenost. Mezi tyto atributy patří:

- penzijní fondy mohou poskytovat pouze penzijní připojištění, takže je zaručena odbornost vedení a správa klientských účtů;
- systém penzijního připojištění je důvěryhodný a transparentní;
- systém je definovaný příspěvkově, to znamená, že výše dávky závisí na výši zhodnocených peněžních prostředků na účtu klienta;
- systém penzijního připojištění je nejbezpečnější, neboť je kontrolován největším počtem dozorových orgánů;
- zisk je garantovaný zákonem [14].

Je zřejmé, že uvedené body jsou důležitými aspekty, které hovoří ve prospěch penzijního připojištění. To se může stát velkou podporou současného důchodového systému, záleží však na vládě, jaký systém si zvolí.

Řešení, ať bude jakékoliv, bude jistě doprovázet posilování doplňkových důchodových systémů, založených na individuálním spoření, mezi které penzijní připojištění bezesporu patří [12].

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 PENZIJNÍ FOND ČESKÉ POJIŠŤOVNY

Penzijní fond České pojišťovny působí na trhu penzijního připojištění od počátku, od roku 1994. Jeho zakladatelem a majoritním akcionářem je Česká pojišťovna. Za deset let svého působení si Penzijní fond České pojišťovny stihl vybudovat postavení jedné z nejsilnějších společností a v současnosti je také nejdynamičtější se rozvíjejícím penzijním fondem v České republice.

Posláním Penzijního fondu České pojišťovny je být vedoucím, důvěryhodným a vysoce spolehlivým poskytovatelem penzijního připojištění se státním příspěvkem. K hlavním strategickým cílům penzijního fondu patří:

- trvalé zvyšování podílu nejen v segmentech individuální, ale i firemní klientely,
- efektivní správa vložených prostředků a
- vysoká kvalita poskytovaných služeb.

Penzijní fond České pojišťovny nabízí penzijní připojištění se státním příspěvkem a dle zákona poskytuje všechny druhy penzí - starobní, výsluhovou, invalidní a pozůstalostní. Svým klientům ve spolupráci se skupinou České pojišťovny dále nabízí řadu dalších zvýhodněných produktů.

7 ANALÝZA PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ PF ČESKÉ POJIŠŤOVNY

Penzijní připojištění je jediným produktem, který Penzijní fond České pojišťovny nabízí. Je přesně definován v zákoně (viz teoretická část), proto fondy hledají možnosti, jak zvýšit jeho konkurenceschopnost. Tyto možnosti lze rozdělit na tři skupiny:

1. způsoby výplaty penzí,
2. zvýhodnění a bonusy,
3. prosperita penzijního fondu.

7.1 Způsoby výplaty penzí

Kromě zákonem definovaných penzí (starobní, invalidní, výsluhová, pozůstalostní) umožňuje penzijní plán PF České pojišťovny výplaty jejich kombinací. Klient si může

v žádosti o výplatu starobní, výluhové nebo invalidní penze zvolit mezi třemi typy penzí, které jsou blíže specifikované v následující tabulce.

Tab. 8. Typy výplaty penzí PF České pojišťovny a jejich specifikace

Typ penze	Specifikace
doživotní penze	je vyplácena účastníkovi do konce jeho života
doživotní penze se zaručenou výplatou po stanovenou dobu	je spojením doživotní penze s pozůstalostní penzí, která je vyplácena fyzickým osobám určeným ve smlouvě v případě úmrtí účastníka před uplynutím zaručené doby výplaty po zbytek této doby
doživotní penze s prodlouženou dobou výplaty	je spojením doživotní penze a pozůstalostní penze, která je vyplácena fyzickým osobám určeným ve smlouvě po úmrtí účastníka po stanovenou dobu

Pramen: Penzijní plán PF České pojišťovny

Další výhodou je možnost volby první mimořádné splátky penze. Ta spočívá v tom, že v žádosti o výplatu penze si účastník zvolí vyšší první splátky, maximálně však do výše jedné třetiny prostředků určených na výplatu příslušné penze.

Předností těchto různých typů výplat penzí je to, že klient si může vybrat takovou, která mu vyhovuje nejvíce.

7.2 Zvýhodnění a bonusy

Pro své klienty PF České pojišťovny vytvořil program spolu s Českou pojišťovnou. Tento program nazval jako ČP program zaměstnaneckých výhod a spočívá v poskytování rozmanitých služeb v rámci finanční skupiny kolem České pojišťovny. Jedná se o komplexní nabídku penzijního připojištění se státním příspěvkem a životního pojištění.

Kromě základních bodů jako jsou individuální přístup, nadstandardní servis, vytvoření programů a benefitů na míru je hlavní výhodou tohoto programu poskytování komplexních služeb, které zahrnují vedle finančních produktů ucelené poradenství v oblasti produktové, ekonomické, ale i vnitropodnikové komunikace. Fond vypracoval vlastní metodiku pro zavádění systému přispívání zaměstnavatele na životní program či penzijní připojištění zaměstnancům do sociálně-personálního programu společnosti.

Pro zaměstnance jsou však nejdůležitější bonusy připravené speciálně pro ně. Mezi nejzajímavější patří například poskytnutí slev na pojištění léčebných výloh v zahraničí, na pojištění domácností nebo staveb či ČP Kreditní karta.

Z tohoto pohledu se penzijní připojištění tohoto fondu jeví jako velice atraktivní nejen pro individuální klienty, ale i pro zaměstnavatele a jejich zaměstnance.

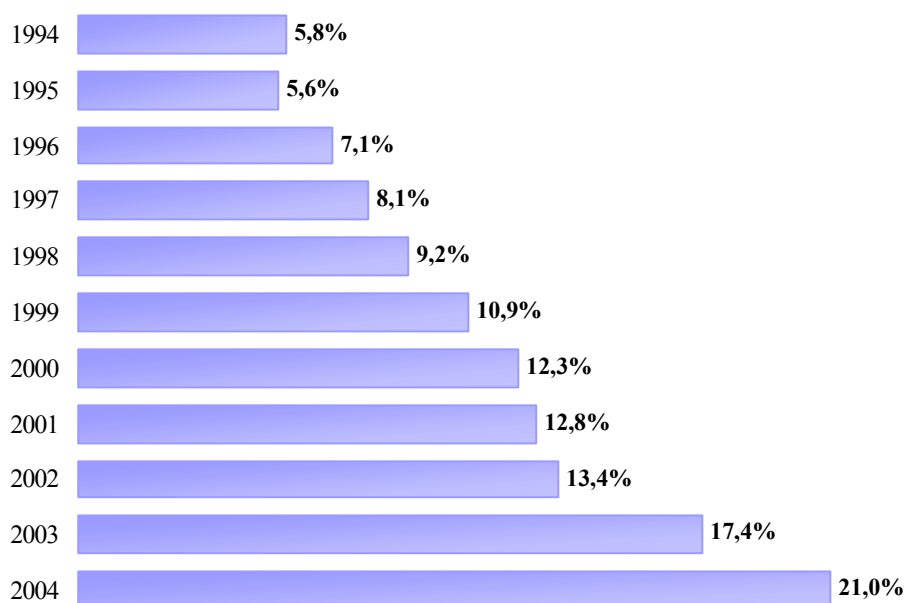
7.3 Prosperita penzijního fondu

Nejdůležitějším faktorem pro analýzu penzijního připojištění je penzijní fond, který jej poskytuje, především jeho síla a stabilita. Penzijní fond charakterizuje několik ukazatelů, které jsou popsány v následující části.

7.3.1 Počet klientů fondu

Vznik penzijního připojištění umožnila česká vláda v roce 1994 novým zákonem č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Česká pojišťovna této situace využila a ještě v tomto roce zakládá svůj penzijní fond a získává téměř 6% podíl na trhu (Graf 2.). Do roku 2001 vzrostl tento podíl na 13 % a přestože není největším fondem, zařadil se opět na špičku nejrychleji rostoucích penzijních fondů působících v České republice.

Graf 2. Vývoj podílu na trhu PF České pojišťovny v počtu klientů

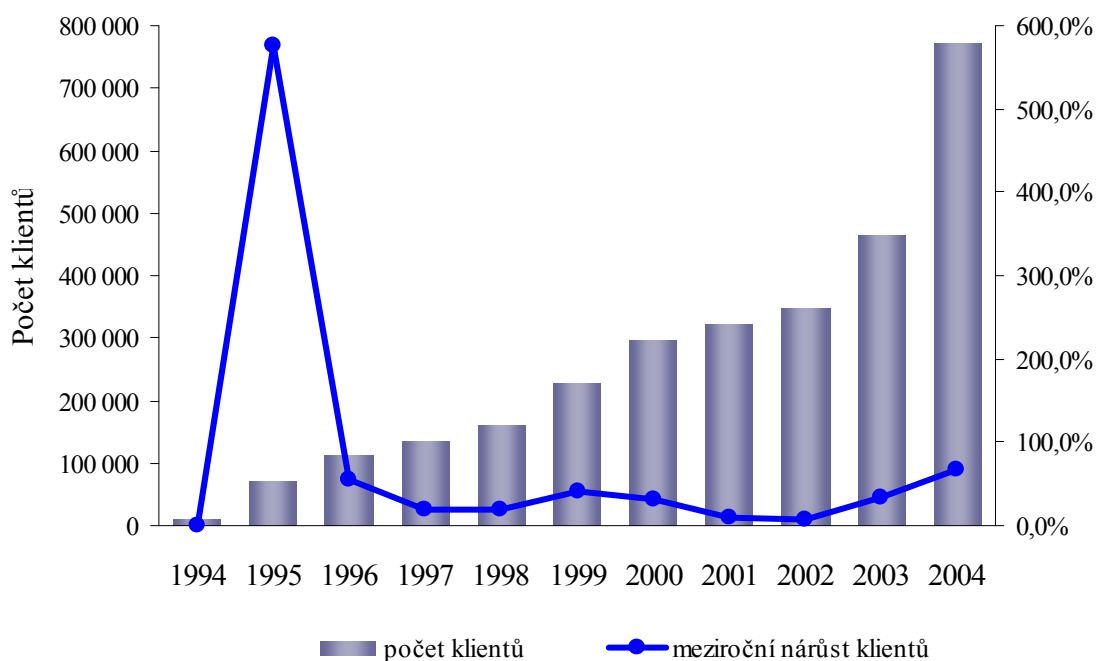

Pramen: Výroční zprávy PF České pojišťovny a vlastní propočty

V roce 2003 se u nás znovu začíná živě diskutovat o nutnosti důchodové reformy a zvyšuje se zájem o soukromé penzijní připojištění.

Na konci roku 2004 fond získal již více než 20 % trhu a řadí se na první místo v čistém ročním růstu klientů. Velký skok v nárůstu klientů způsobilo sloučení s bývalým ABN AMRO PF, který se stal součástí PF České pojišťovny.

Graf 3. Vývoj počtu klientů PF České pojišťovny od roku 1994 a jejich roční přírůstky

Pramen: Výroční zprávy PF České pojišťovny a vlastní propočty

Od roku 2000 začínají svým zaměstnancům přispívat na důchod firmy, ve kterých pracují. Zaměstnavatelé tak v rámci své sociální a personální politiky častěji přispívají svým zaměstnancům na penzijní připojištění a využívají ČP program zaměstnaneckých výhod ke zvýšení stability svých pracovníků a státem umožněných daňových úlev. Na konci roku 2004 již svým zaměstnancům přispívalo více než 4 500 zaměstnavatelů a podíl klientů v kmeni, kterým přispívá zaměstnavatel, se pohyboval na úrovni 22 %.

V další analýze by bylo zajímavé porovnat penzijní připojištění dle jednotlivých krajů a regionů České republiky. Penzijní fond provedl průzkum svých klientů v loňském roce. Obliba penzijního připojištění stejně jako výše průměrné úložky se liší region od regionu. Zatímco z regionů Moravy pochází více než 42 % z celkového počtu klientů Penzijního fondu České pojišťovny, z Prahy je to jen 8 %. Rozdíl mezi Prahou a ostatními regiony

je dán odlišnou životní úrovní a odlišným životním stylem. Vůbec nejméně zastoupeni jsou však mezi střadateli lidé ze severu či západu Čech, kde je tento podíl pouze 3 %.

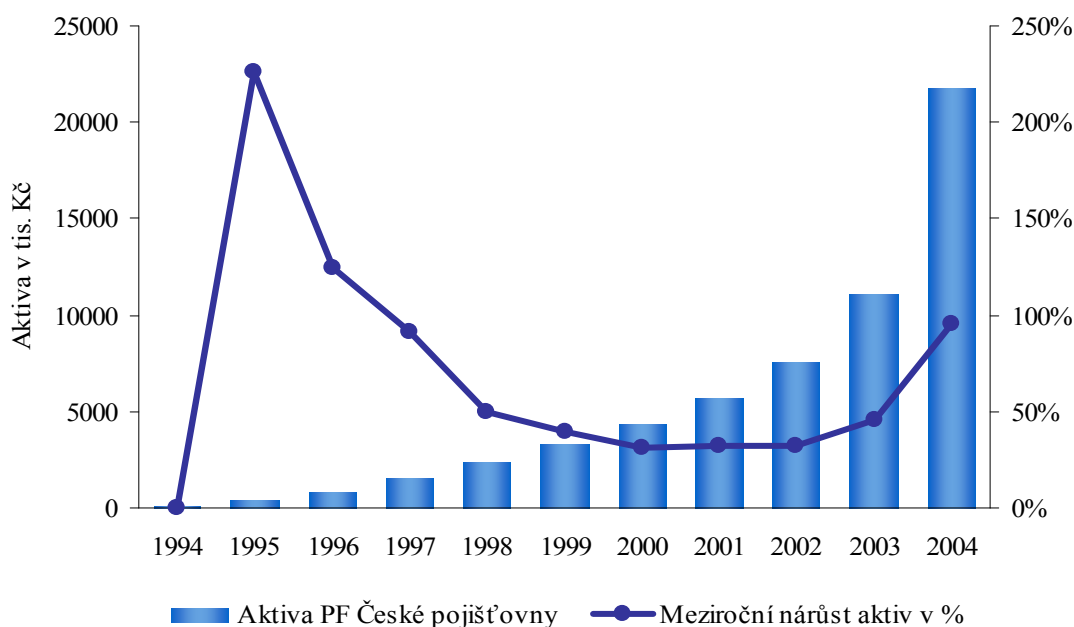
Zde je potřeba nastavit vhodnou marketingovou strategii a využít všech výhod penzijního připojištění k přesvědčení obyvatel.

7.3.2 Aktiva PF České pojišťovny

Rozhodujícím faktorem, majícím vliv na růst aktiv, je objem klienty naspořených prostředků. Tyto prostředky tvoří příspěvky klientů, zaměstnavatelů ale i státu.

Vývoj výše aktiv je znázorněn na následujícím grafu i s jednotlivými ročními přírůstky. Od roku 1995, kdy došlo k výraznému nárůstu objemu aktiv, se výše ročních přírůstků neustále snižovala. K obratu došlo v roce 2000. Do roku 2002 se přírůstky držely na stejné úrovni a od tohoto roku se opět začaly zvyšovat. Vysoký roční přírůstek v roce 2004 byl stejně jako u nárůstu klientů způsoben úspěšnou fúzí s ABN AMRO penzijním fondem, kdy jím spravovaná aktiva přešla pod PF České pojišťovny.

Graf 4. Vývoj aktiv PF České pojišťovny od roku 1994 a jejich ročních přírůstků

Pramen: Výroční zprávy PF České pojišťovny a vlastní propočty

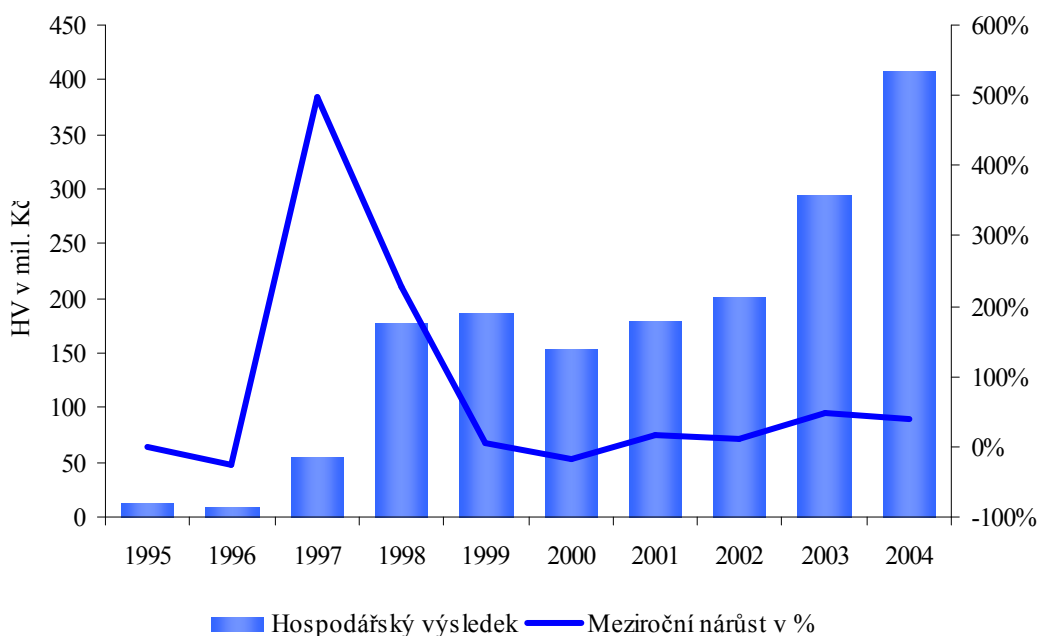
7.3.3 Hospodářský výsledek PF České pojišťovny

V závislosti na velikosti svěřených prostředků je může fond investovat do finančních instrumentů, které tvoří jeho portfolio, a snažit se o jejich co největší zhodnocení ve prospěch nejen sebe, ale hlavně svých klientů. Právě na výsledku hospodaření závisí procento výnosů, které fond připíše svým klientům.

Jeho výše závisí především na:

- objemu aktiv,
- nákladové marži,
- struktuře portfolia.

Graf 5. Vývoj HV PF České pojišťovny od roku 1994 a jeho ročních přírůstků

Pramen: Výroční zprávy PF České pojišťovny a vlastní propočty

Jak lze vidět v grafu, zisk tohoto fondu je relativně stabilní. Od roku 1998 přesahuje hranici 150 milionů korun a má rostoucí tendence. Pouze v roce 2000 nastal mírný pokles. Co se týče relativních přírůstků mají od roku 2000 rostoucí charakter.

7.3.4 Struktura portfolia PF České pojišťovny

Správa prostředků, které klienti svěřili penzijnímu fondu, je do značné míry určována ekonomickým prostředím, ve kterém se PF České pojišťovny nachází.

V letech 2000 a 2001 nastala na kapitálových trzích složitá situace a klesaly úrokové sazby v české ekonomice, i přesto strategie penzijního fondu vykazovala velmi dobré výsledky pro klienty fondu. Většina portfolia, přibližně 80 %, byla tvořena státními dluhopisy a dluhopisy vybraných obchodních bank a společností. Tyto investice představují nízké riziko a přinášejí stabilní výnosy, které tvoří většinu zisku společnosti. Ještě bezpečnější investicí byly v těchto letech termínované vklady u bank, které činily asi 10 % portfolia.

V roce 2002 ČNB pětikrát snížila úrokové sazby až na úroveň sazeb v eurozóně. PF České pojišťovny zvolil strategii s vysokým zastoupením obligací ve svém portfoliu a to mu umožnilo podílet se na pozitivním vývoji na dluhopisovém trhu. V průběhu tohoto roku tedy došlo k navýšení zastoupení státních dluhopisů a dluhopisů vybraných obchodních bank a společností, které tvořily 94 % portfolia. Podíl akcií se snížil o 2 %.

V průběhu roku 2003 penzijní fond reagoval na vývoj na kapitálových trzích dvěma způsoby. Došlo ke změně struktury portfolia dluhopisů, kdy část svých peněžních prostředků fond investoval do dluhopisů zemí OECD. Druhou změnou bylo mírné navýšení složky akcií v portfoliu, čímž reagoval na růstový trend českého akciového trhu.

V roce 2004 fond nadále využíval růstu kapitálových trhů a navýšil podíl akcií ve svém portfoliu o další 2 %.

Tab. 9. Struktura portfolia PF České pojišťovny v letech 2000-2004

Portfolio	2000	2001	2002	2003	2004
Státní dluhopisy	28%	23%	43%	38%	40%
Dluhopisy obchodních bank a ČNB	26%	26%	18%	10%	15%
Dluhopisy obchodních společností	21%	33%	33%	31%	24%
Dluhopisy států a centrálních bank OECD	6%	-	-	9%	8%
Akcie a podílové listy	10%	8%	2%	3%	5%
Bankovní účty a ostatní investice	9%	10%	4%	9%	8%

Pramen: Výroční zprávy PF České pojišťovny a vlastní propočty

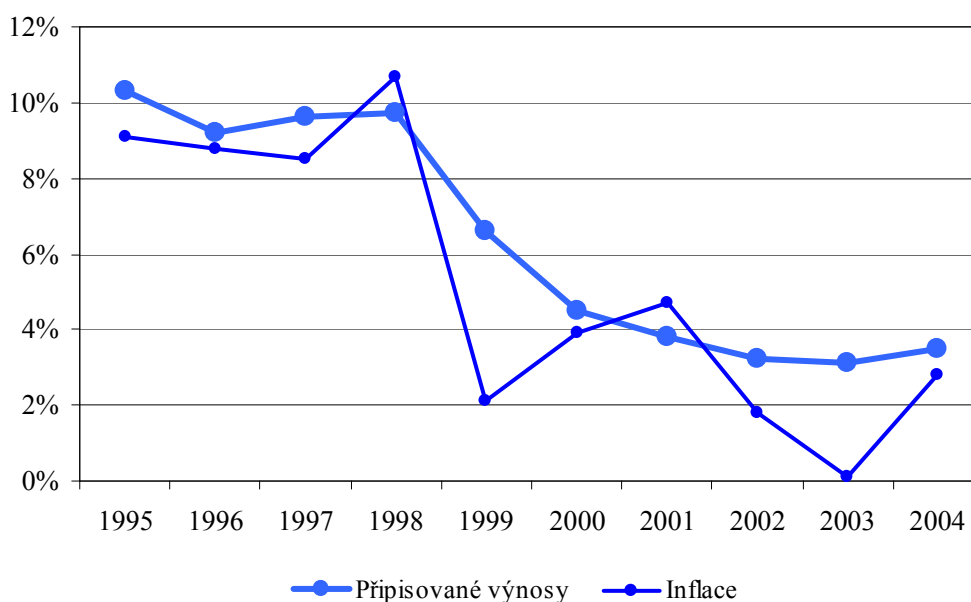
7.3.5 Připsané výnosy PF České pojišťovny

Cílem fondu je tedy konzervativní investiční strategie, která má zajistit stabilní výnos při minimálním riziku. Velikost výnosu závisí na hospodářském výsledku fondu.

PF České pojišťovny za dobu své existence průměrně připsal svým klientům výnos 6,8 %. Od roku 1998 v závislosti na situaci na kapitálových trzích připisovaný výnos neustále klesá.

Důležité je také srovnání připsaných výnosů s inflací příslušného roku. Mimo roku 1998 a 2001, byla inflace vždy nižší než připsané výnosy. To znamená, že klientům v těchto dvou letech byly připsány výnosy, ale ty však ani nepokryli inflaci.

Graf 6. Vývoj připsaných výnosů PF České pojišťovny a inflace

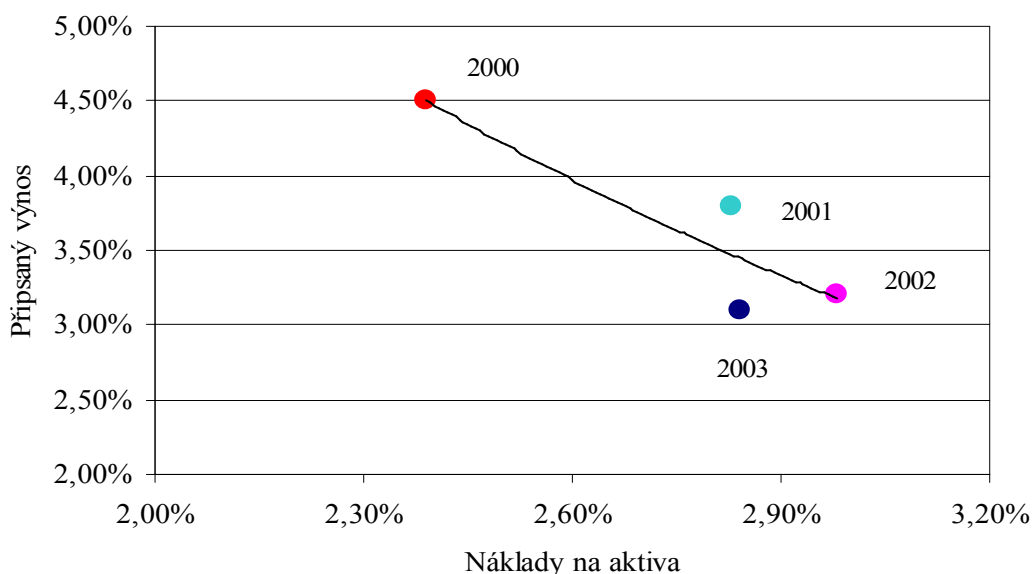
Pramen: Výroční zprávy PF České pojišťovny a ČNB

7.3.6 Náklady na aktiva

Aby penzijní fond dosáhl dobrého zhodnocení oproti konkurenci, musí mít schopnější portfolio management a zároveň vlastní náklady na nízké úrovni. U penzijního fondu neexistují žádné vstupní poplatky ani správní poplatky, ale to neznamená, že je správa zcela zdarma. S činností penzijního fondu jsou pochopitelně spojené určité náklady.

Náklady samozřejmě nepříznivě ovlivňují výši připsaných výnosů. Proto je nutné, porovnávat je právě s výnosy. Čím jsou náklady vyšší, tím nižší je zisk připsaný podílníkům.

Graf 7. Závislost nákladů na aktiva a připsaných výnosů v letech 2000-2003

Pramen: Výroční zprávy PF České pojišťovny a vlastní propočty

V grafu jsou zobrazeny pouze údaje z let 2000-2003 a černá čára zobrazuje průběh spojnice trendu, která potvrzuje domněnku, že čím vyšší náklady, tím nižší zisk.

8 POROVNÁNÍ PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ PENZIJNÍHO FONDU ČESKÉ POJIŠŤOVNY S VYBRANÝMI PENZIJNÍMI FONDY

Pro porovnání mnou analyzovaného penzijního připojištění Penzijního fondu České pojišťovny jsem si vybrala další čtyři z těchto produktů nabízených na českém trhu. Jedná se o připojištění těchto společností:

- Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond,
- Generali penzijní fond a. s.,
- ING Penzijní fond,
- Penzijní fond České spořitelny.

Toto porovnání je důležité především pro zájemce, kteří mají v plánu uzavřít smlouvu o penzijním připojištění s penzijním fondem působícím na českém trhu. V začátcích penzijního připojištění existovala možnost rozhodovat se jenom podle penzijních plánů,

dobrého jména fondu, kapitálové síly a podobných ukazatelů. Jenže penzijní připojištění u nás existuje už 11 let a to je dost dlouho na to, aby jednotlivé fondy ukázaly, jak umí zhodnocovat svěřené peníze.

Pro následující srovnání jsem zvolila stejná tři hlediska, jako u analýzy PF České pojišťovny rozšířená o několik dalších ukazatelů. Všechny ukazatele hodnocení jsou uvedeny v tabulce v příloze P III.

8.1 Uzavření smlouvy o penzijním připojištění

Penzijní připojištění se sjednává uzavřením smlouvy mezi účastníkem a penzijním fondem. Předmětem smlouvy je závazek penzijního fondu poskytovat účastníkovi dávky penzijního připojištění a závazek účastníka, že bude platit penzijnímu fondu příspěvky upřesněné v této smlouvě.

Dalším hlediskem mého srovnávání je právě to, které druhy dávek si účastník musí při uzavření penzijního připojištění u jednotlivých penzijních fondů sjednat (viz příloha PIII). Účastník je povinen si sjednat vždy starobní penzi, která tvoří základní opěrný bod penzijního připojištění. Ostatní druhy dávek jsou doplňkové a je na každém klientovi, který si zvolí. Pouze PF České pojišťovny ve svých smlouvách automaticky sjednává spolu se starobní penzí i penzi invalidní.

8.2 Poskytované dávky z penzijního připojištění a nutná doba spoření k výplatě jednotlivých penzí

Všechny porovnávané penzijní fondy nabízejí svým klientům zákonem stanovené druhy dávek z penzijního připojištění. Jde o:

- penze
  - starobní
  - invalidní
  - výsluhová
  - pozůstalostní
- jednorázové vyrovnání
- odbytné

Možností jsou také různé kombinace těchto penzí, především penze pozůstalostní s ostatními druhy penzí.

Zákon o penzijním připojištění řeší také podmínku minimální, resp. maximální doby placení příspěvků na penzijní připojištění (pojištěná doba). Tyto doby jsou uvedeny v teoretické části této práce. Penzijní fond si ve svém penzijním plánu pojištěnou dobu blíže specifikuje.

Tab. 10. Doba nutná ke spoření před výplatou jednotlivých dávek (v měsících)

Penze	Credit Suisse Life & Pensions PF	Generali PF	INF PF	PF České pojišťovny	PF České spořitelny
starobní	60	60	60	60	60
invalidní	36	60	36	36	36
výsluhová	180	180	180	180	180
pozůstalostní	36	60	36	36	36

Pramen: Penzijní plány a statuty jednotlivých penzijních fondů

Všechny penzijní fondy kromě Generali PF splňují zákonem stanovenou minimální pojištěnou dobu. Generali PF nejspíše z důvodů sjednocení pojištěných dob si určil pro invalidní a pozůstalostní penzi dobu 60 měsíců stejně jako u penze starobní, což je o 2 roky delší než u ostatních fondů. To však působí v neprospěch klientů tohoto fondu v případě invalidity nebo smrti.

8.3 Způsoby výplat penzí

Pokud se účastník rozhodne pro výplatu penze, může si vybrat z několika možností čerpání penzí, které mu penzijní fond nabízí. Každý fond má ve svém penzijním plánu přesně definované druhy starobní, invalidní a výsluhové penze a podmínky jejich vzniku.

Je na každém fondu, jaké penze svým klientům nabídne. V rámci vyšší konkurenceschopnosti se fondy snaží co nejvíce přiblížit svůj produkt potřebám svých klientů. V příloze P IV jsou vyjmenovány a přesně specifikované jednotlivé druhy.

Nejširší nabídku výplaty má ING Penzijní fond, a to 6 možností. Následují penzijní fondy České pojišťovny a České spořitelny se 4 druhy penzí.

8.4 Další nabízené výhody při uzavření smlouvy o penzijním připojištění

Na trhu penzijního připojištění existuje 11 penzijních fondů nabízejících tento produkt. Závisí tedy na každém z nich, jaké výhody nabídne svým současným, ale i svým potenciálním klientům. Nejenže existuje ještě mnoho lidí bez uzavřené smlouvy o penzijním připojištění, ale zákon umožňuje těm, co již penzijní připojištění mají sjednané, přestupovat k jinému fondu. To jsou hlavní důvody, proč se penzijní fond snaží své klienty různými bonusy přesvědčit nebo získat. Jednotlivé výhody jsou vypsány v tabulce v příloze PIII.

Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond nabízí zvýhodněné cestovní pojištění. Je tedy výhodné pro lidi, kteří často cestují. Bohužel je zde ale podmínka, že musí být pojištěný u VZP ČR.

Generali penzijní fond nabízí komplexní věrnostní program pro své klienty spolu s pojišťovnou Generali. Podobě je na tom i PF České spořitelny.

ING Penzijní fond nabízí komplexní finanční služby za celou finanční skupinu ING.

Penzijní fond České pojišťovny představuje svůj ČP program zaměstnaneckých výhod, který zahrnuje jak výhodná pojištění od ČP tak i výhodné finanční služby.

Všechny nabízené výhody jednotlivých fondů jsou jistě pro klienty lákavou nabídkou a záleží jen na nich, které si vyberou a využijí. Pouze nabídka Credit Suisse Life & Pensions penzijního fondu se mi jeví jako strohá a velice omezená. I přestože je tento fond z hlediska spravovaných aktiv největší na českém trhu, jeho přírůstky jsou nízké a rozšířením nabídky výhod by se tento stav určitě změnil.

8.5 Prosperita penzijních fondů

8.5.1 Akcionáři PF

Jako první hledisko srovnávání vybraných penzijních fondů jsem zvolila akcionáře jednotlivých fondů. V následující tabulce jsou uvedeni nejen akcionáři fondů, ale také jejich podíl ve společnosti.

Tab. 11. Akcionáři penzijních fondů a jejich podíl

Penzijní fond	Akcionáři
ING Penzijní fond	ING Continental Europe Holdings B.V. 100%
Generali penzijní fond a. s.	Generali Holding Vienna AG 100%
Penzijní fond České spořitelny	Česká spořitelna 100 %
Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond	Winterthur Leben 79,97 %, EBRD 19,99 %
Penzijní fond České pojišťovny	Česká pojišťovna 100 %

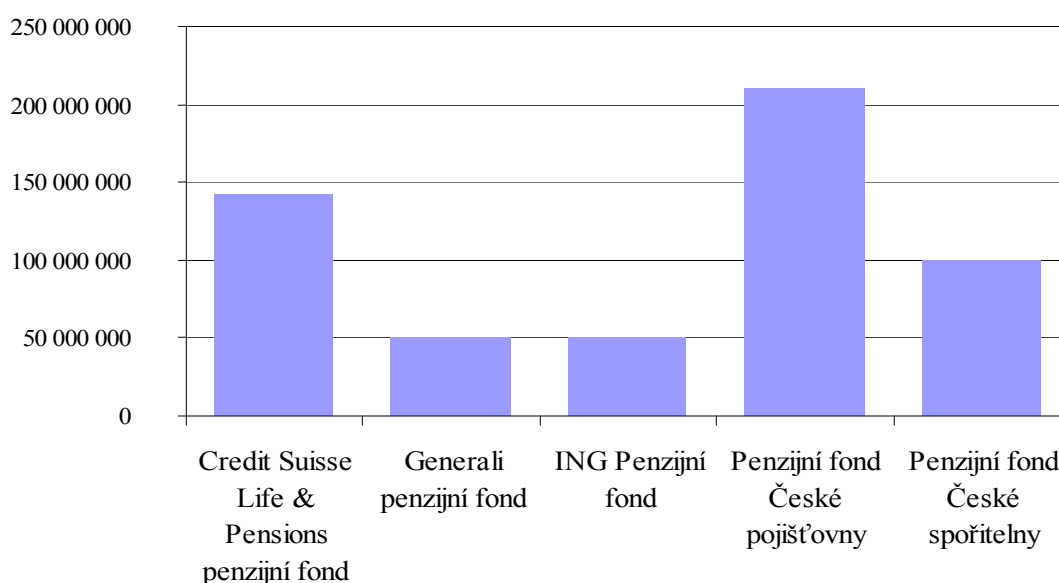
Pramen: Penzijní plány a statuty jednotlivých penzijních fondů

Kromě penzijního fondu Credit Suisse Life & Pensions mají všechny jenom jednoho vlastníka. Z tohoto pohledu jsou tyto penzijní fondy stabilní, jelikož jsou součástí velkých finančních skupin.

8.5.2 Základní kapitál PF

Podle zákona č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění musí činit základní kapitál penzijního fondu minimálně 50 milionů Kč. Výše základního kapitálu plní pomyslnou funkci důvěry u klientů. Lze předpokládat, že penzijní fond s vysokým vlastním kapitálem působí mnohem bezpečněji. Nejlépe na tom je PF České pojišťovny, jehož základní kapitál přesahuje více než 4x zákonem stanovené minimum.

Graf 8. Srovnání výše základního kapitálu vybraných PF

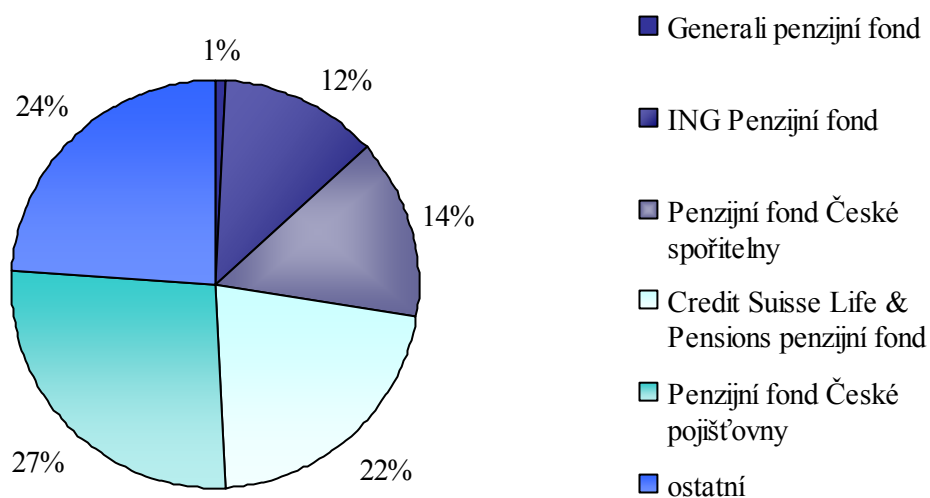

Pramen: Výroční zprávy jednotlivých penzijních fondů

8.5.3 Počet klientů PF

Pro každý penzijní fond je důležitá velikost jeho pojistného kmene, který se samozřejmě snaží maximalizovat. Počet aktivních účastníků u všech penzijních fondů se meziročně zvýšil o bezmála 11 % na 2 949 688 účastníků. Z následujícího grafu je zřejmé, jaký podíl podle počtu klientů zaujímají vybrané penzijní fondy na trhu penzijního připojištění.

Graf 9. Podíl vybraných PF na trhu penzijního připojištění dle počtu klientů

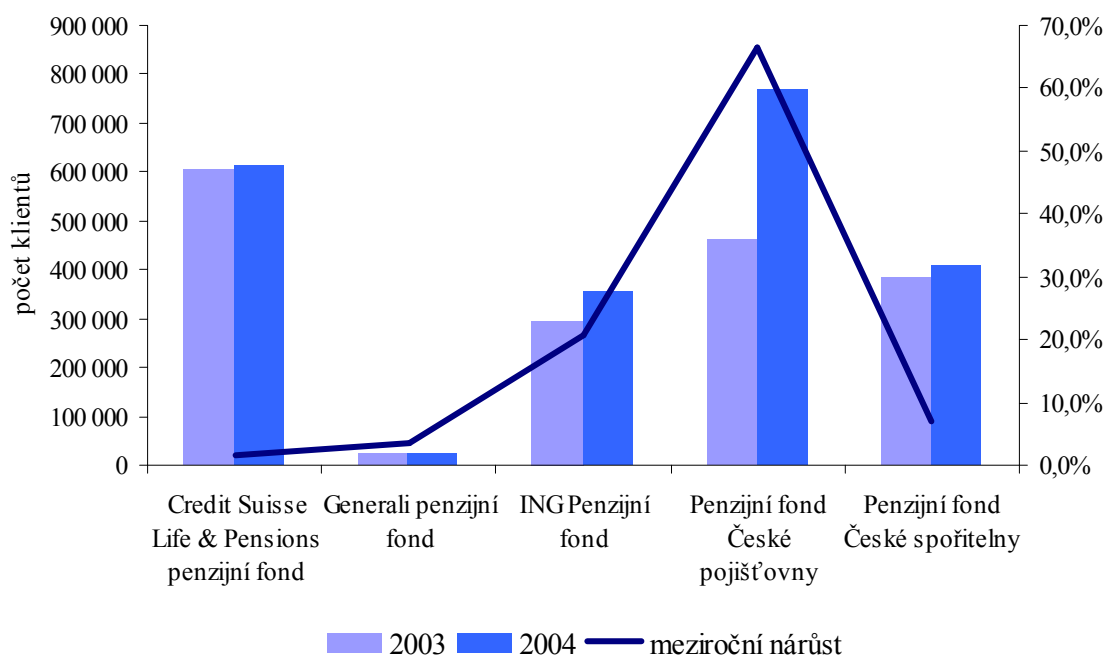

Pramen: Výroční zprávy jednotlivých penzijních fondů a vlastní propočty

V roce 2004 získal téměř jednu třetinu všech účastníků penzijního připojištění PF České pojišťovny. Důvodem tohoto úspěchu je dokončení fúze s Novým ČP PF (dříve ABN AMRO Penzijním fondem), který do roku 2004 disponoval významným a rozsáhlým kmenem klientů a stal se součástí klientely PF České pojišťovny.

Druhým významným penzijním fondem na českém trhu penzijního připojištění je Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond s 22 % trhu klientů. Tyto dva penzijní fondy tvoří polovinu celého trhu.

Graf 10. Vývoj počtu klientů v letech 2003, 2004 a jejich meziroční nárůst

Pramen: Výroční zprávy jednotlivých penzijních fondů a vlastní propočty

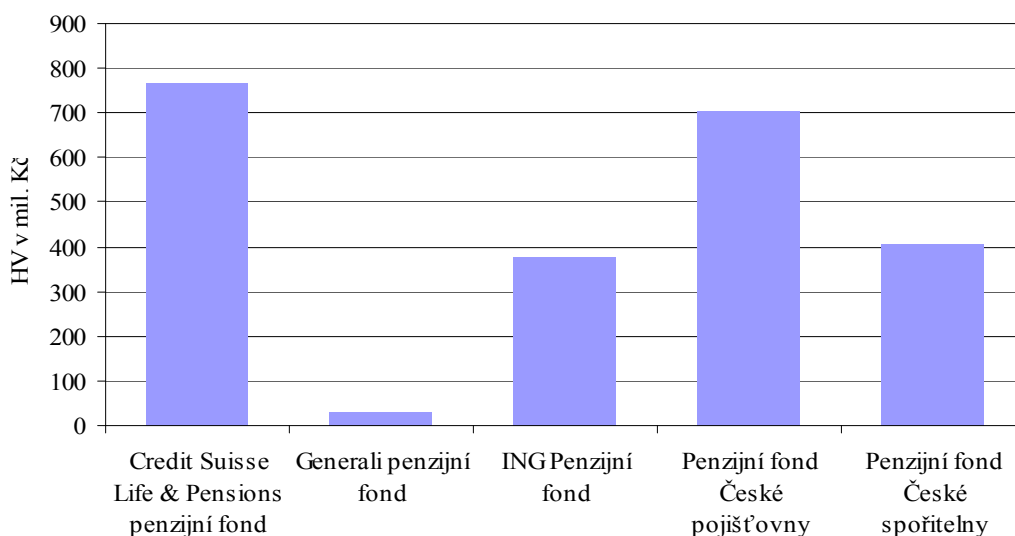
PF České pojišťovny má nejen druhý největší podíl na trhu v počtu klientů, ale má také za poslední rok nejvyšší přírůstek účastníků penzijního připojištění. Jejich nárůst činil téměř 70 %. Z vybraných penzijních fondů se za ním „jen“ 20 % přírůstku drží ING PF.

Největší počet klientů má Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond, ale zároveň má i nejnižší procento přírůstku, pouhá 2 %.

8.5.4 Hospodářský výsledek PF

Pro porovnání penzijních fondů je důležitým faktorem jejich hospodářský výsledek, ten zohledňuje, jak fond hospodaří se svěřenými peněžními prostředky.

Graf 11. Srovnání hospodářských výsledků za rok 2004

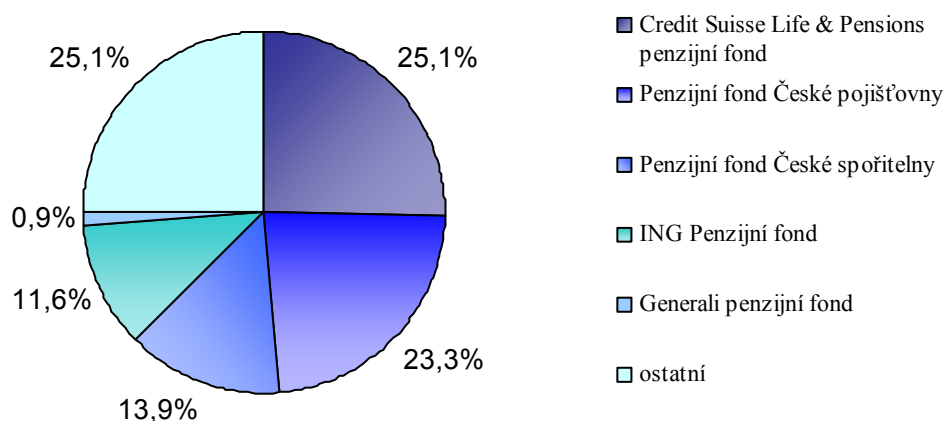
Pramen: Údaje ze serveru www.penize.cz

Nejvyššího hospodářského výsledku dosáhl v roce 2004 Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond a následuje jej PF České pojišťovny. Tyto dva fondy patří také k největším fondům na českém trhu penzijního připojištění.

8.5.5 Aktiva PF

Velikost aktiv penzijních fondů závisí na výši peněžních prostředků, které jim svěřili klienti. Celkový objem majetku evidovaného ve prospěch účastníků všemi penzijními fondy je 93,8 mld. Kč, meziročně tak narostl o slušných 22 %.

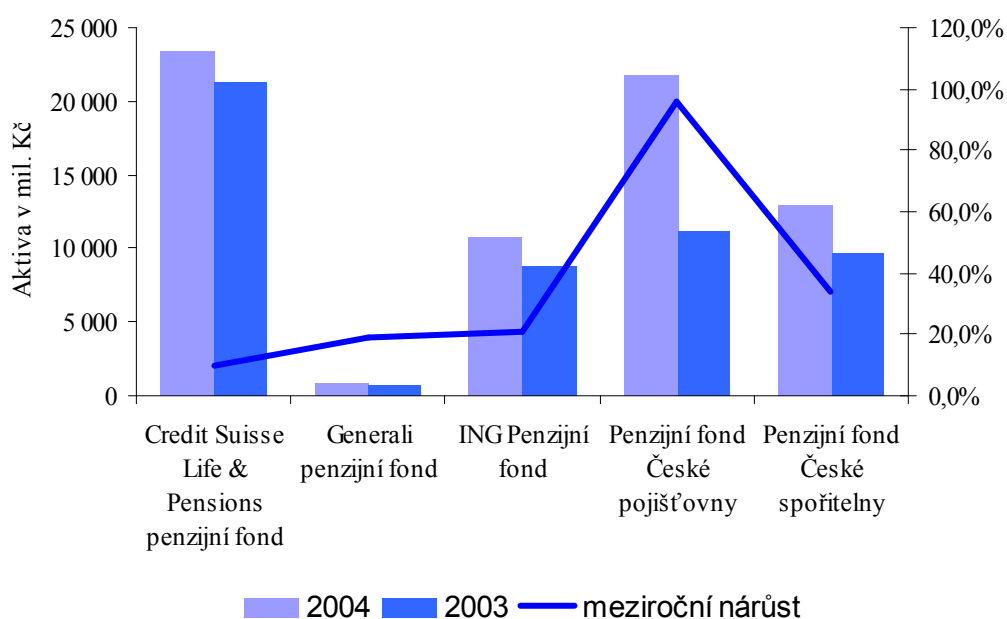
Graf 12. Podíl PF na trhu penzijního připojištění dle výše aktiv

Pramen: Výroční zprávy jednotlivých penzijních fondů a vlastní propočty

Pořadí penzijních fondů na prvních příčkách podle objemu majetku účastníků, který spravují, je stejný jako počet klientů. Měřeno tímto parametrem je největší Credit Suisse Life & Pensions PF, následován PF České pojišťovny a poté s odstupem dvojicí bankovních fondů - PF České spořitelny a PF ING. První dva jmenovaní tvoří bezmála polovinu trhu penzijního připojištění dle aktiv penzijního fondu.

Graf 13. Vývoj aktiv PF v letech 2003, 2004 a jejich meziroční nárůst

Pramen: Výroční zprávy jednotlivých penzijních fondů a vlastní propočty

Pokud ale nebudeme porovnávat aktiva absolutně, ale v relativní výši – tedy v meziročním nárůstu bude pořadí fondů jiné. Největšího relativního přírůstku aktiv, 100 %, dosáhl PF České pojišťovny. O více než třetinu svá aktiva navýšil PF České spořitelny. Naopak CreditSuis se Life & Pensions PF, který má největší podíl na trhu dle aktiv, zaostává s nejnižším relativním přírůstkem aktiv 9 % za ostatními.

8.5.6 Připsané výnosy

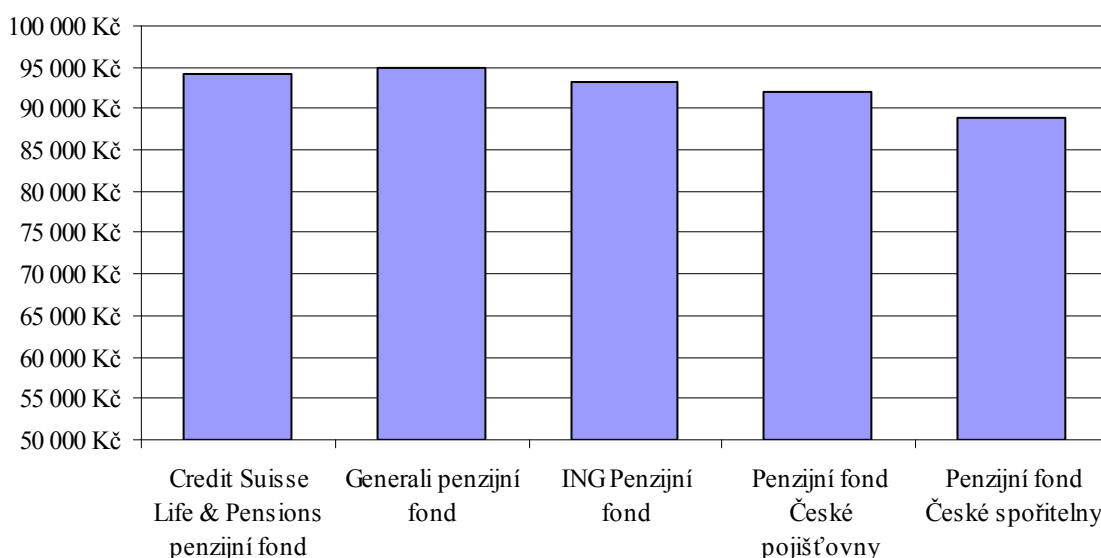
Zhodnocení peněz penzijními fondy je dnes již velmi důležitý ukazatel, podle kterého se mohou jednotlivé produkty penzijních fondů srovnávat. Ve srovnávací tabulce (příloha P III) jsou uvedena zhodnocení vybraných fondů v uplynulých 5-ti letech. Tabulka sama o sobě není moc přehledná a nedává spolehlivou informaci o tom, který fond je lepší a který horší. Vzato z hlediska výnosnosti v jednotlivých letech by to vypadalo asi takto:

v roce 2000 byl nejvýnosnější PF České pojišťovny, v roce 2001 ING PF, 2002 Generali PF, a v roce 2003 ING PF.

Pro klienty by bylo velice náročné sledovat každý rok výnosy jednotlivých fondů, vybírat si ty nejlepší a neustále uzavírat nové a nové smlouvy. Mnohem důležitější je i další faktor: pokud je penzijní fond úspěšnější v tomto roce, příští období už tomu tak nemusí být.

Proto je nutné při porovnání zhodnocování příspěvků penzijními fondy porovnávat z dlouhodobějšího hlediska. Následující graf zobrazuje, kolik by klient naspořil, pokud by od roku 1995 platil měsíčně 500 Kč do penzijního připojištění se státním příspěvkem při zachování skutečných zhodnocení fondů v jednotlivých letech. Do výpočtu byl zahrnut také státní příspěvek ve výši 150 Kč měsíčně.

Graf 14. Výše naspořené částky od roku 1995 při měsíčním příspěvku 500 Kč

Pramen: Vlastní propočty

Nejvyššího stavu peněžních prostředků by klient dosáhl v penzijním fondu Generali, naopak nejnižšího u penzijního fondu České spořitelny. Rozdíl je vyšší než 6 000 Kč, což představuje pro klienta jeden rok placení příspěvků.

Porovnávané penzijní připojištění České pojišťovny se zařadilo na pomyslné 4. místo.

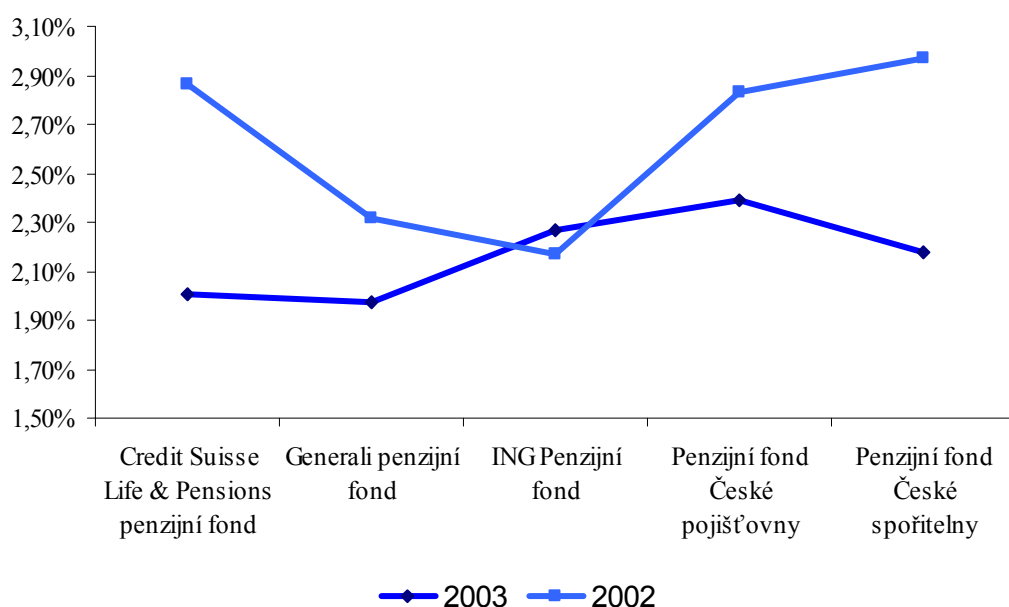
Výše zhodnocení jednotlivými fondy závisí na finančních nástrojích, které tvoří jejich portfolia. Porovnáním se zabývám v další části.

8.5.7 Náklady na aktiva PF

Penzijní fondy si při uzavírání smlouvy o penzijním připojištění neúčtují žádné vstupní poplatky. Fondu však vznikají určité náklady, které se vyjadřují v procentech na aktiva.

Znamená to, že pokud má účastník naspořeno např. 50 000,- Kč, bude ho správa peněz stát při nákladech na aktiva 2 % 1000 Kč. Tento ukazatel je vhodný, pokud by se porovnával produkt penzijního připojištění penzijních fondů s jinými fondy, např. podílovými fondy.

Graf 15. Vývoj nákladů na aktiva v letech 2003 a 2002

Pramen: Ministerstvo financí

Z grafu je patrné, že kromě ING Penzijního fondu, se všem fondům podařilo během roku snížit své náklady, některým o více než půl procenta. Nejvíce se dařilo penzijnímu fondu Credit Suisse Life & Pensions, naopak jako jedinému ING Penzijnímu fondu se náklady navýšily (o 0,1 %).

8.5.8 Portfolio PF

Každý penzijní fond má ve svém penzijním plánu definováno, do jakých instrumentů finančních trhů může investovat. Zákon o penzijním připojištění přesně stanovuje, kam může fond prostředky svých klientů vložit a vymezuje hranice těchto investic.

Portfolia penzijních fondů jsou postavena velice konzervativně. Jejich cílem není maximální možný výnos, ale snížení rizika a dosahovat výnosu každý rok. Proto nemohou více investovat do akcií z důvodu ohrožení dosažení zisku.

Portfolia jsou založena na dluhopisech, které tvoří dominantní část portfolia. V tomto odvětví představují dluhopisy 74 % investic, následují pokladniční poukázky s 10 %. Akcie jsou použity pouze jako malý doplněk (cca 7 %). V takto malém objemu snižují riziko portfolia a přitom zvyšují jeho ziskový potenciál.

Jak je v níže uvedené tabulce uvedeno, mezi jednotlivými portfolii existují značné rozdíly.

Tab. 12. Portfolia jednotlivých penzijních fondů (k 31.12.2004)

Portfolio	Allianz PF	CS&L Pensions PF	Generali PF	ING PF	PFČP	PFČS
Dluhopisy	77,3 %	60,4 %	76,1 %	87,1 %	84,9 %	55,6 %
Pokladniční poukázky	21,0 %	24,2 %	0,0 %	1,7 %	0,0 %	0,0 %
Akcie, podílové listy	0,0 %	6,8 %	9,4 %	5,8 %	6,20 %	4,4 %
Nemovitosti	0,0 %	0,0 %	1,2 %	0,0 %	0,0 %	0,6 %
Účty a termínované vklady	1,1 %	7,8 %	12,0 %	3,7 %	7,4 %	38,2 %
Ostatní investice	0,6 %	0,8 %	1,2 %	1,7 %	1,1 %	1,1 %

Pramen: Výroční zprávy jednotlivých penzijních fondů

Největší podíl dluhopisů ve svém portfoliu vlastní PF České pojišťovny, téměř 85 %. Z toho lze vypovědět, že tento penzijní fond se snaží o jisté dlouhodobé zhodnocení svých svěřených prostředků. To však může mít za následek nižší výnosnost.

Na pokladniční poukázky se nejvíce spoléhá CS & L Pensions PF, ty tvoří téměř čtvrtinu jeho portfolia.

Nejrizikovější částí těchto portfolií jsou akcie a podílové listy. Jejich výnosy mohou být zajímavé, ale od toho se také odvíjí jejich vyšší rizikovost. Největší podíl akcií má Generali penzijní fond. Tento fond má také své peněžní prostředky spolu ještě s Penzijním fondem České spořitelny uloženy v nemovitostech.

Různých druhů účtů a termínovaných vkladů využívá Penzijní fond České spořitelny, ty tvoří 40 % jeho portfolia.

9 PŘEDNOSTI A NEDOSTATKY PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ PFČP A NÁVRHY NA JEJICH ZLEPŠENÍ

Z výše uvedené analýzy penzijního připojištění PFČP a následně srovnávací analýzy s produkty jiných penzijních fondů, vyplývá, že tento produkt patří k nejperspektivnějším na českém trhu penzijního připojištění. Jeho přednosti vysoce převažují nad nedostatky, které spatřuji ve dvou bodech, jež jsou dále blíže specifikovány.

Analýza byla provedena ze tří základních pohledů. Do prvního jsem zařadila poskytované typy dávek vyplácených penzí. Z tohoto pohledu je tento fond průměrný se svými čtyřmi nabízenými typy a jedná se o počet dostačující. V rámci vyšší konkurenceschopnosti svého produktu však může tyto způsoby rozšířit o další možné kombinace. Určitou alternativou by byl tzv. variabilní typ dávky, jež využívá také ING Penzijní fond. Jedná se o to, že sám účastník si určí, jaká část mu má být vyplacena v podobě penzí a zbytek si určí jako penzi pozůstalostní.

Velkou předností tohoto produktu je druhý analyzovaný bod, a to různá zvýhodnění a bonusy poskytované klientům. ČP program zaměstnaneckých výhod, vytvořený fondem nejen pro zaměstnavatele, ale i pro jejich zaměstnance patří k těm nejlepším zvýhodněním klientů penzijního fondu na trhu. Propracovaná struktura implementace tohoto programu do sociálního prostředí organizace šetří všem firmám nejen náklady, ale i čas. Pro zaměstnance jsou v rámci tohoto programu zase připraveny různé bonusy (viz kapitola 7.2 Zvýhodnění a bonusy) ve spolupráci s Českou pojišťovnou.

Z provedené analýzy nazvané prosperita penzijního fondu vyplývá, že penzijní připojištění tohoto fondu je nejdynamičtěji se rozvíjejícím ze všech porovnávaných fondů, a i přesto je považován za dvojku na trhu penzijního připojištění.

Další velkou předností je finanční skupina, jejíž součástí je tento penzijní fond, a také velikost jeho základního kapitálu. Oba tyto faktory jsou důležitou součástí stability a důvěryhodnosti fondu.

Druhý největší počet klientů, velikost aktiv a výsledku hospodaření řadí tento fond k největším na českém trhu. Jejich přírůstky za poslední roky však mnohanásobně převyšují ostatní srovnávané penzijní fondy. Velkou zásluhu na tak vysokém nárůstu počtu klientů, a tím i velikosti spravovaných aktiv, má široká distribuční síť ve spolupráci s Českou pojišťovnou a intenzivní propagační činnost v podobě různých reklam.

U ukazatele počtu klientů se vyskytuje také první nedostatek. Ten spatřuji v tom, že není plně využit potenciál možných klientů ve všech regionech České republiky. Každý region má svá specifika, co se způsobu života a životního stylu týká. Důležité je znát takové regionální údaje jako velikost příjmu obyvatel, struktura výdajů domácností, nezaměstnanost apod. A na jejich základě vypracovat vhodnou strategii daného regionu, která spočívá v propagaci produktu. Jako příklad lze uvést kraj s nízkými příjmy a vysokou nezaměstnaností. V tomto případě lze založit strategii na tom, že stačí si ukládat např. 100 Kč, s tím, že stát jako příspěvek přidá 50 Kč. Samozřejmě, že se v konečné fázi nejedná o vysokou částku, ale může být zajímavým zpestřením v důchodu.

Druhým podstatným nedostatkem jsou vysoké náklady na aktiva. Penzijní fond sice nevybírá žádné vstupní poplatky ani poplatky správní, a proto si tyto administrativní a správní náklady musí odečíst z výnosů. Platí, že čím vyšší náklady, tím nižší připisovaný výnos, a proto je nutné náklady efektivněji řídit.

I přes docela vysoké náklady se penzijnímu fondu daří prostředky svých klientů zhodnocovat a připisovat jim neustále zajímavý výnos. V posledních letech rozšířil své portfolio o více akcií, které právě tyto výnosy mimo jiné zajišťují. Z toho lze usuzovat, že dokáže maximálně využívat ve svůj prospěch situace na finančních trzích v zákonem stanovených hranicích.

Penzijní připojištění České pojišťovny a. s. je pro klienty určitě výhodným produktem, který dokáže za danou dobu za výhodných podmínek zabezpečit určitý obnos peněžních prostředků nejen na stáří.

ZÁVĚR

„Penzijní fond České pojišťovny se stal druhým největším penzijním fondem v České republice.“

„Penzijní fond České pojišťovny přispěl celou jednou třetinou k celkovému nárůstu počtu klientů penzijního připojištění v České republice.“

„Penzijní fond České pojišťovny patří k nejsilnější finanční skupině na trhu penzijního připojištění v České republice.“

To jsou úvodní věty z výročních zpráv Penzijního fondu České pojišťovny z několika posledních let, které přesně specifikují současný stav, ve kterém se tento penzijní fond a především jeho produkt penzijní připojištění nachází. Za poslední tři, čtyři roky se stal nejdynamičtěji se rozvíjejícím penzijním fondem u nás.

Analýzu penzijního připojištění Penzijního fondu České pojišťovny jsem provedla na základě faktorů, rozdělených do tří skupin.

První skupinu tvořily typy dávek vyplacení penzí. Podle tohoto bodu se tento fond řadí mezi průměrné, jelikož jeho nabídka není tak pestrá jako například u penzijního fondu ING, který nabízí svým klientům širší možnosti výběru způsobu výplaty penze.

Druhá skupina zahrnuje různá zvýhodnění a další bonusy pro klienty penzijních fondů. Každý penzijní fond připravil pro své klienty program výhody, zahrnující především slevy na různá pojištění ve spolupráci s příslušnou pojišťovnou. ČP program zaměstnaneckých výhod, které nabízí PFČP patří k těm nejlepším a rozhodně nejvýhodnějším jak pro zaměstnavatele, tak i pro jejich zaměstnance, kteří si sjednají penzijní připojištění.

Poslední skupinou byla hlediska nazvaná prosperita penzijního fondu. Z tohoto pohledu byly porovnávány ukazatele počtu klientů, velikost aktiv a výsledku hospodaření, struktura portfolia, připsané výnosy, náklady na aktiva a jiné.

V počtu klientů zaujímá druhé místo na českém trhu penzijního připojištění. Spolu s Credit Suisse Life & Pensions penzijním fondem tvoří polovinu tohoto trhu. Největším problémem jsou regionální rozdíly v životní úrovni a životním stylu. Proto je nutné zvolit vhodnou regionální obchodní a marketingovou strategii a snažit se využít těchto rozdílů ve svůj prospěch.

Na pomyslném druhém místě se drží PFČP i ve velikosti výsledku hospodaření a velikosti aktiv. Stejně jako u počtu klientů tvoří s Credit Suisse Life & Pensions penzijním fondem polovinu trhu dle aktiv a ostatní fondy zabírají zbytek. Pokud se ale zkoumá z pohledu ročních přírůstků, je PFČP bezkonkurenčně na prvním místě.

Pro penzijní připojištění je charakteristická maximální bezpečnost úspor a stabilita výnosů, se kterými se penzijní fond musí vyrovnat. Zákon přesně stanovuje, do jakých finančních nástrojů kapitálových trhů může fond investovat a v jakých mezích se tyto investice pohybují. PF České pojišťovny se snaží o maximální zhodnocení při zachování těchto podmínek. Ve srovnání dosavadních připsaných výnosů sice nepatří k nejvýhodnějším, ale jeho výnosy jsou ve srovnání s inflací dostačující.

Důležitým ukazatelem jsou určitě také náklady na aktiva. V roce 2003 patřily náklady na aktiva PFČP k nejvyšším z vybraných porovnávaných fondů. To může být právě příčina toho, že zaujímá stříbrnou příčku na trhu. Pokud by dokázal snížit své náklady jejich efektivnějším řízením, byl by schopen připsovat vyšší výnosy a „nalákat“ tím více klientů.

Penzijní fond České pojišťovny má na českém trhu jedno velké prvenství – schopnost se nejdynamičtěji rozvíjet, a tím si získal v posledních letech druhé místo na českém trhu penzijního připojištění. Pokud by si chtěl toto místo i nadále udržet a dosáhnout případně i na nejvyšší pozici, tedy být prvním, měl by se více zaměřit na řízení svých nákladů a rozšířit svoji obchodní strategii na regiony s nevyužitým potenciálem klientů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] RŮČKOVÁ, P. *Pojišťovnictví*. 1.vyd. Opava: Slezská univerzita, 1996. 112 s. ISBN: 80-85879-55-7.
- [2] ŠULC, J., ILLETŠKO, P. *Penzijní připojištění*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s r. o., 2000. 164 s. ISBN: 80-7169-979-9.
- [3] ŠULC, J., ILLETŠKO, P. *Penzijní připojištění*. 2.akt.vyd. Praha: Grada Publishing, spol. s r. o., 2004. 196 s. ISBN: 80-7169-979-9.

Seriálové publikace

- [4] MAŠEK, J. Stáří s rezervou. *TÝDEN*, 2004, roč. XI, č. 20, s. 64-65. ISSN: 1210-9940.
- [5] RYSKOVÁ, S. Utajený výklad úmrtnosti. *EKONOM*, 2004, roč. XLVIII, č. 43, s. 80-81. ISSN: 1210-0714.
- [6] SCHREIBOVÁ, M. Nezbohatnete, ale ušetříte. *TÝDEN*, 2002, roč. IX, č. 17, s. 17. ISSN: 1210-9940.
- [7] VRÁNKOVÁ, K. Svět patří starým. *TÝDEN*, 2004, roč. XI, č. 21, s. 100-102. ISSN: 1210-9940.

Elektronické zdroje

- [8] *Do důchodu s miliony v kapse* [online]. Cit. 2004-11-20. Dostupné na WWW: <<http://tyden.newtonit.cz/default.asp?cache=798916>>.
- [9] *Nezbohatnete, ale ušetříte* [online]. Cit. 2004-11-20. Dostupné na WWW: <<http://tyden.newtonit.cz/default.asp?cache=887905>>.
- [10] *Penzijní připojištění se státním příspěvkem* [online]. Cit. 2004-10-20. Dostupné na WWW: <<http://www.apfcr.cz/index.php?template=coje.html>>.
- [11] *Reforma zřejmě (ne)začala* [online]. Cit. 2004-11-20. Dostupné na WWW: <<http://tyden.newtonit.cz/default.asp?cache=957119>>.

- [12] *Vytvářet si finanční rezervu je prozřetelné* [online]. Cit. 2004-10-20. Dostupné na WWW: <<http://tyden.newtonit.cz/default.asp?cache=524563>>.
- [13] *Zobrazení cyklu penzijního připojištění* [online]. Cit. 2004-10-20. Dostupné na WWW: <http://www.pfcp.cz/index.cfm?module=ActiveWeb&page=WebPage&s=co_je_penzijni_pripo>.
- [14] *Zpráva o trhu penzijního připojištění 2001-2003* [online]. Cit. 2004-11-20. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E66407E4E4/mfcr/hs.xsl/penzijni_pripojisteni.html>.

Ostatní zdroje

- [15] Výroční zprávy Penzijního fondu České pojišťovny z let 2001-2003.
- [16] Výroční zprávy Credit Suisse Life & Pensions penzijního fondu z let 2001-2003.
- [17] Výroční zprávy ING penzijního fondu z let 2001-2003.
- [18] Výroční zprávy Generali penzijního fondu z let 2001-2003.
- [19] Výroční zprávy Penzijního fondu České spořitelny z let 2001-2003.
- [20] Zákon č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem.
- [21] Zákon č. 36/2004 Sb. o změnách penzijního připojištění se státním příspěvkem.
- [22] Zákon č. 586/1992 o daních z příjmů.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Zkr.   Vysvětlení.

CS&L   Credit Suisse & Life

HV   hospodářský výsledek

PF   penzijní fond

PFČP   Penzijní fond České pojišťovny

PFČS   Penzijní fond České spořitelny

PP   penzijní připojištění

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Cyklus penzijního připojištění.....</i>	<i>11</i>
<i>Obr. 2. Dávky penzijního připojištění.....</i>	<i>12</i>

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1. Velikost státního příspěvku v závislosti na výši měsíčního příspěvku účastníka v Kč a okamžitá míra výnosu plynoucího pro účastníka v %.....</i>	<i>23</i>
<i>Graf 2. Vývoj podílu na trhu PF České pojišťovny v počtu klientů.....</i>	<i>33</i>
<i>Graf 3. Vývoj počtu klientů PF České pojišťovny od roku 1994 a jejich roční přírůstky.....</i>	<i>34</i>
<i>Graf 4. Vývoj aktiv PF České pojišťovny od roku 1994 a jejich ročních přírůstků.....</i>	<i>35</i>
<i>Graf 5. Vývoj HV PF České pojišťovny od roku 1994 a jeho ročních přírůstků.....</i>	<i>36</i>
<i>Graf 6. Vývoj připsaných výnosů PF České pojišťovny a inflace.....</i>	<i>38</i>
<i>Graf 7. Závislost nákladů na aktiva a připsaných výnosů v letech 2000-2003.....</i>	<i>39</i>
<i>Graf 8. Srovnání výše základního kapitálu vybraných PF.....</i>	<i>43</i>
<i>Graf 9. Podíl vybraných PF na trhu penzijního připojištění dle počtu klientů.....</i>	<i>44</i>
<i>Graf 10. Vývoj počtu klientů v letech 2003, 2004 a jejich meziroční nárůst.....</i>	<i>45</i>
<i>Graf 11. Srovnání hospodářských výsledků za rok 2004.....</i>	<i>46</i>
<i>Graf 12. Podíl PF na trhu penzijního připojištění dle výše aktiv.....</i>	<i>46</i>
<i>Graf 13. Vývoj aktiv PF v letech 2003, 2004 a jejich meziroční nárůst.....</i>	<i>47</i>
<i>Graf 14. Výše naspořené částky od roku 1995 při měsíčním příspěvku 500 Kč.....</i>	<i>48</i>
<i>Graf 15. Vývoj nákladů na aktiva v letech 2003 a 2002.....</i>	<i>49</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Vyplaceno na dávkách penzijními fondy v roce 2003 .....</i>	<i>12</i>
<i>Tab. 2 Porovnání výhodnosti výplaty penze a jednorázového vyrovnání .....</i>	<i>13</i>
<i>Tab. 3. Přehled měsíčních státních příspěvků v závislosti na výši měsíčního příspěvku účastníka.....</i>	<i>23</i>
<i>Tab. 4. Podoby výše roční státní podpory účastníka penzijního připojištění při pravidelných měsíčních platbách účastníka .....</i>	<i>24</i>
<i>Tab. 5. Srovnání zvýšení měsíčního příjmu zaměstnance formou příspěvku na penzijní připojištění nebo přímým zvýšením mzdy.....</i>	<i>26</i>
<i>Tab. 6. Srovnání výdajů zaměstnavatele při způsobu úhrady penzijního připojištění formou příspěvku nebo přímým zvýšením mzdy.....</i>	<i>27</i>
<i>Tab. 7. Porovnání variant přímého zvýšení mzdy či zvýšení formou příspěvku na penzijní připojištění .....</i>	<i>27</i>
<i>Tab. 8. Typy výplaty penzí PF České pojišťovny a jejich specifikace .....</i>	<i>32</i>
<i>Tab. 9. Struktura portfolia PF České pojišťovny v letech 2000-2004.....</i>	<i>37</i>
<i>Tab. 10. Doba nutná ke spoření před výplatou jednotlivých dávek (v měsících) .....</i>	<i>41</i>
<i>Tab. 11. Akcionáři penzijních fondů a jejich podíl .....</i>	<i>43</i>
<i>Tab. 12. Portfolia jednotlivých penzijních fondů (k 31.12.2004).....</i>	<i>50</i>

SEZNAM PŘÍLOH

P I : Seznam penzijních fondů

P II: Doporučená pravidla pro úhradu příspěvků na penzijní připojištění zaměstnavatelům

P III: Tabulka srovnání penzijních fondů

P IV: Typy výplat penzí jednotlivých fondů

P I : SEZNAM PENZIJNÍCH FONDŮ

Název penzijního fondu	Akcionáři PF s podílem nad 10 %
Allianz PF, a. s.	Allianz pojišťovna, a. s. – 100 %
CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS PENZIJNÍ FOND, a. s.	Winterthur Leben AG, Švýcarsko – 79,97 % European Bank for Reconstruction and Development, Velká Británie – 19,99 %
ČSOB PF Progres, a. s.	Československá obchodní banka, a. s. – 100 %
ČSOB PF Stabilita, a. s.	Československá obchodní banka, a. s. – 100 %
Generali PF, a. s.	Generali Holding Vienna AG, Rakousko – 100%
Hornický PF Ostrava, a. s.	OKD, a. s., člen koncernu KARBON INVEST, a. s. – 68 % OKD, HBZS, a. s. – 24 %
ING Penzijní fond, a. s.	ING CONTINENTAL EUROPE HOLDING B. V. – 100 %
PF České pojišťovny, a. s.	Česká pojišťovna a. s. – 100 %
PF České spořitelny, a. s.	Česká spořitelna, a. s. – 100 %
PF Komerční banky, a. s.	Komerční banka, a. s. – 100 %
Zemský PF, a. s.	Mostecká uhelná společnost, a. s., právní nástupce – 88,53 % Kooperativa pojišťovna, a. s. – 8,64 %

P II: DOPORUČENÁ PRAVIDLA PRO ÚHRADU PŘÍSPĚVKŮ NA PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ ZAMĚSTNAVATELŮM

Materiál obsahuje pravidla pro úhradu a identifikaci příspěvků na penzijní připojištění v případech, kdy účastníkům přispívá zaměstnavatel a dále v případech, kdy zaměstnavatel zprostředkovává úhradu příspěvků účastníka a dalších třetích osob. Prezídium APF ČR předmětný materiál odsouhlasilo a s účinností od 1.6.2000 doporučuje svým členům jeho aplikaci.

I. Pravidla pro identifikaci úhrady příspěvků formou hromadné platby:

Plátce realizuje platbu na účet penzijního fondu s těmito identifikačními údaji:

a) variabilní symbol platby:	stanoví penzijní fond (např. IČO či jiné fondem přidělené číslo)
b) konstantní symbol platby:	uvádí se podle zdroje zasílaných plateb (pro označení příspěvků zaměstnavatele ČNB doporučila symbol 3552, příspěvky účastníků a třetích osob označujte podle dohodnutých konvencí)
c) specifický symbol platby:	je nepovinný a uvádí se pouze po dohodě s penzijním fondem

Vzhledem k odlišnému konstantnímu symbolu doporučujeme odvádět příspěvky zaměstnavatele odděleně od ostatních plateb, tedy formou samostatného bankovního převodu s KS = 3552. Nebudete-li toto doporučení respektovat a zašlete jednu souhrnnou částku, neoznačujte ji prosím konstantním symbolem 3552. K hromadné platbě za více účastníků je třeba připojit rozpis hromadné platby na jednotlivé účastníky v dohodnutém formátu a struktuře (viz níže).

Rozpis hromadné platby

Rozpis hromadné platby vyhotovuje plátce ve formě souboru, který musí respektovat následující pravidla:

- je zpracován v textovém tvaru s proměnlivou délkou věty,
- jednotlivé věty jsou na samostatných řádcích (na konce odděleny - <CR><LF>) a prvním znakem každé věty je označení jejího typu,
- jednotlivé položky věty se oddělují středníkem, a je nutné zachovat jejich stanovené pořadí,
- prázdné položky (nepovinné) neobsahují žádné znaky, pouze se použije středníku jako oddělovače další položky,
- doporučená kódová stránka je 1250, po dohodě s penzijním fondem se připouští i jiné kódování,
- název souboru a způsob jeho předávání se určí po dohodě s příslušným penzijním fondem,
- soubor musí obsahovat dva typy vět, větu sumační a věty informační, přičemž věta sumační musí být vždy první větou souboru.

Struktura sumační věty

Pořadí položky	Název položky	Typ položky	Počet pozic	Povinnost vyplnění	Poznámka
1.	Typ věty	znaková	1	P	<i>Typ věty – vždy znak S</i>
2.	IČO zaměstnavatele	číselná	max. 10	P	<i>IČO zaměstnavatele (hromadného plátce)</i>
3.	Kód zaměstnavatele	znaková	max. 10	N	<i>Kód zaměstnavatele (hromadného plátce) přidělený penzijním fondem</i>
4.	Název zaměstnavatele	znaková	max. 50	P	<i>Název zaměstnavatele (hromadného plátce)</i>
5.	IČO PF	číselná	8	P	<i>IČO penzijního fondu</i>
6.	Název PF	znaková	max. 30	P	<i>Zkrácený název penzijního fondu</i>
7.	Souhrnná částka	číselná	max. 12	P	<i>Souhrnná převáděná částka hromadné platby (suma položek „částka“ z informačních vět) – kladné číslo s přesností na 2 desetinná místa bez levostranných nul a bez oddělovačů tisíců, připouští se des. tečka i des. čárka (např. 123450,00 nebo 123450.00)</i>
8.	KS platby	číselná	4	P	<i>Konstantní symbol hromadné platby</i>
9.	VS platby	číselná	10	P	<i>Variabilní symbol hromadné platby</i>
10.	SS platby	číselná	max. 10	N	<i>Specifický symbol hromadné platby</i>
11.	Měsíc	číselná	6	P	<i>Měsíc zpracování souboru ve tvaru RRRMM</i>
12.	Pořadí	číselná	max. 2	P	<i>Pořadové číslo rozpisu v měsíci</i>
13.	Počet vět	číselná	max. 6	N	<i>Souhrnný počet vět souboru (bez věty typu = S)</i>

Struktura informačních vět:

Pořadí položky	Název položky	Typ položky	Počet pozic	Povinnost vyplnění	Poznámka
1.	Typ věty	znakový	1 znak	P	U - věta označuje příspěvek účastníka, Z – věta označuje příspěvek zaměstnavatele, T – věta označuje příspěvek třetí osoby.
2.	Číslo smlouvy	číselný	max. 10	P	Číslo smlouvy účastníka penzijního připojištění, pokud není známo, nevyplňuje se.
3.	Rodné číslo	číselný	9 / 10	P	Rodné číslo účastníka penzijního připojištění
4.	Příjmení	znakový	max. 35	P	Příjmení účastníka (pro věty typu U a Z) nebo příjmení zaměstnance (pro věty typu T). Neevidujete-li oddělení, je možno uvádět souhrnné příjmení a jméno.
5.	Jméno	znakový	max. 24	N	Jméno účastníka (pro věty typu U a Z) nebo jméno zaměstnance (pro věty typu T).
6.	Částka	číselný	max. 10	P	Kladné číslo s přesností na 2 desetinná místa bez levostranných nul a bez oddělovačů tisíců, připouští se des. tečka i des. čárka (např. 350,00 nebo 350.00). Je-li částka v daném období nulová, věta se do souboru nezařazuje.
7.	Období od	datový	6	N	Rok a měsíc počátku platby RRRRMM (např. 199912)
8.	Období do	datový	6	N	Rok a měsíc konce platby RRRRMM (např. 200003) Položky Období od a Období do se u běžných měsíčních plateb (srážek z mezd) neuvádějí.

Příklad rozpisu hromadné platby:

S;00000001;0251;

ZAMĚSTNAVATEL;63078074;FOND;1500.00;;;200003;4

U;7000000111;255101123;Nováková;Jana;500.00;200004;200006

Z;5101397511;6512240768;Novák;Josef;300.00;;

U;;6512240768;Novák;Josef;200.00;;

T;0;6512240768;Nová;Jana;;500.00;;

Upozornění

Pro identifikaci platby z hlediska zdroje finančních prostředků (zaměstnavatel, účastník) je určující konstantní symbol platby. Neodpovídá-li konstantní symbol platby obsahu informačních vět souboru s rozpisem hromadné platby, uplatní se přednostně informace z tohoto souboru (typ věty = U, Z, T). Nemůže-li zaměstnavatel vytvářet příslušné soubory v elektronické podobě, lze po dohodě s penzijním fondem zasílat obdobní informace (ve stejné struktuře) vyhotovené na papírovém dokladu.

II. Pravidla pro identifikaci úhrady příspěvků formou individuální platby

Při individuální úhradě příspěvků penzijního připojištění se musí zaměstnavatel řídit pokynem pro realizaci a identifikaci plateb, který obdržel účastník penzijního připojištění od svého penzijního fondu.

P III: TABULKA SROVNÁNÍ PENZIJNÍCH FONDŮ

	Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond	Generali penzijní fond a. s.	ING Penzijní fond	Penzijní fond České pojišťovny	Penzijní fond České spořitelny
<i>Akcionáři</i>	Winterthur Leben 79,97 %, EBRD 19,99 %	Generali Holding Vienna AG (100%)	ING Continental Europe Holdings B.V. (100%)	Česká pojišťovna (100 %)	Česká spořitelna (100 %)
<i>Depozitář</i>	ČSOB	HVB Bank Czech Republic	ING Bank N. V.	Živnostenská banka	Komerční banka
<i>Základní kapitál v Kč</i>	142 246 000	50 000 000	50 000 000	210 000 000	100 000 000
<i>Počet klientů</i>					
2004	614 461	23 347	355 377	770 640	410 352
2003	604 000	22 559	294 270	463 048	383 000
2002	603 390	22 068	251 130	348 393	375 561
2001	249 360	22 466	230 223	322 179	360 781
2000	190 010	22 878	192 254	269 059	309 727
<i>HV v mil. Kč</i>					
2004	767	29,3	377,6	707,0	407,6
2003	613,4	20,4	322,3	294,7	243,5
2002	611,4	22,2	242,6	200,9	237,9
2001	182,7	18,2	225,1	179,6	212,8
2000	53,5	9,3	135,4	153,6	167,9
<i>Aktiva v mil. Kč</i>					
2004	23 372	872	11 900	21 700	12 935
2003	21 334	733	8 870	11 094	9 663
2002	18 292	613	6 983	7 600	7 435
2001	5 773	512	5 186	5 747	5 169
2000	3 658	360	3 730	4 345	4 442
<i>Připsané výnosy</i>					
2004*	3,50 %	3,50 %	2,90 %	4,10 %	3,90 %
2003	3,36 %	3,00 %	4,00 %	3,10 %	2,64 %
2002	3,41 %	4,10 %	4,00 %	3,20 %	3,50 %
2001	4,25 %	4,60 %	4,80 %	3,80 %	3,81 %
2000	4,10 %	3,60 %	4,40 %	4,50 %	4,20 %
<i>Náklady na aktiva**</i>					
2003	2,01 %	1,97 %	2,27 %	2,39 %	2,18 %
2002	2,86 %	2,32 %	2,17 %	2,83 %	2,97 %
2001	2,54 %	2,11 %	3,33 %	2,98 %	2,21 %
2000	4,21 %	2,63 %	3,24 %	2,84 %	3,08 %

Struktura portfolia					
Dluhopisy	60,4 %	76,1 %	87,1 %	84,9 %	55,6 %
Pokladniční poukázky	24,2 %	0,0 %	1,7 %	0,0 %	0,0 %
Akcie, podílové listy	6,8 %	9,4 %	5,8 %	6,20 %	4,4 %
Nemovitosti	0,0 %	1,2 %	0,0 %	0,0 ,%	0,6 %
Účty a termínované vklady	7,8 %	12,0 %	3,7 %	7,4 %	38,2 %
Ostatní investice	0,8 %	1,2 %	1,7 %	1,1 %	1,1 %
Údaje k	31. 12. 2004				
Dávky penzijního připojištění					
Penze starobní	ano	ano	ano	ano	ano
Penze invalidní	ano	ano	ano	ano	ano
Penze výsluhová	ano	ano	ano	ano	ano
Penze pozůstalostní	ano	ano	ano	ano	ano
Jednorázové vyrovnání	ano	ano	ano	ano	ano
Odbytné	ano	ano	ano	ano	ano
Nutná doba spoření k výplatě jednotlivých penzí					
Penze starobní	60 měsíců	60 měsíců	60 měsíců	60 měsíců	60 měsíců
Penze invalidní	36 měsíců	60 měsíců	36 měsíců	36 měsíců	36 měsíců
Penze výsluhová	180 měsíců	180 měsíců	180 měsíců	180 měsíců	180 měsíců
Penze pozůstalostní	36 měsíců	60 měsíců	36 měsíců	36 měsíců	36 měsíců
Při uzavření smlouvy o penzijním připojištění je součástí					
Starobní penze	nutné	nutné	nutné	nutné	nutné
Invalidní penze	dobrovolné	dobrovolné	dobrovolné	dobrovolné	dobrovolné
Výsluhová penze	dobrovolné	dobrovolné	dobrovolné	automatické	dobrovolné
Pozůstalostní penze	dobrovolné	dobrovolné	dobrovolné	dobrovolné	dobrovolné

Druhy penze starobní, invalidní a výsluhové ***					
	penze doživotní	penze doživotní	penze doživotní pro účastníka	doživotní penze	penze doživotní bez sjednané pozůstalostní penze
	doživotní s mimořádnou první splátkou	penze doživotní se sjednanou možností vzniku nároku na pozůstalostní penzi	penze doživotní s garantovanou dobou výplaty	doživotní penze se zaručenou výplatou po stanovenou dobu	penze doživotní se sjednanou pozůstalostní penzí na dobu určitou
			doživotní penze pro účastníka a oprávněnou osobu		
			doživotní penze pro účastníka a oprávněnou osobu s garantovanou dobou výplaty	doživotní penze s prodlouženou dobou výplaty	penze doživotní s garantovanou dobou výplaty
			variabilní doživotní penze pro účastníka a oprávněnou osobu	doživotní s možností první mimořádné splátky	
			variabilní doživotní penze pro účastníka a oprávněnou osobu s garantovanou dobou výplaty		
Další nabízené výhody při uzavření smlouvy o penzijním připojištění					
	pro pojištěnce VZP ČR možnost sjednání cestovního zdravotního připojištění na krátkodobé opakované pobyty v zahraničí během období 365 dnů (tzv. roční paušál) za zvýhodněnou pojistnou sazbu	Věrnostní program - při měsíčním příspěvku účastníka min. 500,- Kč nárok na bezplatné úrazové pojištění na 1 rok zdarma, - možnost členství v Klubu Generali, - možnost 10 % slevy na cestovní pojištění uzavřené u pojišťovny Generali	ING Employee Benefits - komplexní finanční služby	ČP program zaměstnaneckých výhod - slevy na cestovní pojištění do zahraničí, - slevy na pojištění domácností či staveb, - ČP Kreditní karta s nekonečným úvěrem až do výše 150 tisíc korun a měsíční úrokovou sazbou 1 % a další výhody a benefity.	Komplexní pojištění od Pojišťovny České spořitelny - nabídka různých variant pojištění a možnost získání komplexního pojištění až o 60 % výhodněji oproti běžným tržním cenám

* Výsledky hospodaření penzijních fondů za rok 2004 ještě nejsou auditovány a k dispozici jsou zatím pouze údaje o zisku připadajícím na průměrný objem majetku účastníků, podle nichž lze porovnávat výkonnost jednotlivých fondů, ale nelze je přímo použít pro srovnání s výší zhodnocení v minulých letech.

** Přesné údaje za rok 2004 nebyly v době ukončení této práce k dispozici.

*** Jednotlivé druhy penzí jsou blíže specifikovány v příloze P IV

P I V T Y P Y V Ý P L A T P E N Z Í J E D N O T L I V Ý C H F O N D Ů

Penzijní fond	Druh penze	Poznámka
CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS PENZIJNÍ FOND	penze doživotní	účastníkovi je vyplácena do konce jeho života
	doživotní s mimořádnou první splátkou	výplata první splátky penze v mimořádné výši až jedné třetiny částky, evidované na osobním účtu ve prospěch dané penze; zbylé dvě třetiny si takto účastník ponechá na účtu pro účel výplaty doživotní penze
Generali penzijní fond	doživotní penze	je účastníkovi vyplácena do konce jeho života
	doživotní penze se sjednanou možností vzniku nároku na pozůstalostní penzi	zde je podmínka, pokud účastník zemře v době 5, 10 nebo 15 let ode dne zahájení výplaty penze
ING Penzijní fond, a. s.	penze doživotní pro účastníka	účastník požádá o výplatu penze, jejíž poslední splátka bude vyplacena za měsíc, ve kterém zemřel, zvolí počet výplat penze v běžném roce a formu její výplaty z možností poskytovaných fondem, vyplácí se pouze účastníkovi
	penze doživotní s garantovanou dobou výplaty	účastník sjedná dobu garantované výplaty penze a to na celé roky, určí oprávněnou osobu (osoby) pro případ úmrtí (v případě určení více oprávněných osob musí vymezit procentuálně způsob rozdělení nároků pokud ne, bude rozděleno rovnoměrně), zvolí počet výplat penze v běžném roce a formu její výplaty z možností poskytovaných fondem
	doživotní penze pro účastníka a oprávněnou osobu	účastník určí oprávněnou osobu pro případ úmrtí, zvolí počet výplat penze v běžném roce a formu její výplaty z možností poskytovaných fondem
	doživotní penze pro účastníka a oprávněnou osobu s garantovanou dobou výplaty	účastník sjedná garantovanou dobu výplaty penze a to na celé roky, určí oprávněnou osobu (max. 2 osoby) pro případ úmrtí a zvolí počet výplat penze v běžném roce a formu její výplaty z možností poskytovaných fondem
	variabilní doživotní penze pro účastníka a oprávněnou osobu	účastník určí poměr mezi řádnou penzí a pozůstalostní penzí, určí oprávněnou osobu pro případ úmrtí a zvolí počet výplat penze v běžném roce a formu její výplaty z možností poskytovaných fondem

	variabilní doživotní penze pro účastníka a oprávněnou osobu s garantovanou dobou výplaty	účastník si určí garantovanou dobu výplaty a to na celé roky, poměr mezi řádnou penzí a pozůstalostní penzí a dále oprávněnou osobu (max. 2 osoby) pro případ úmrtí; zvolí počet výplat penze v běžném roce a formu její výplaty z možností poskytovaných fondem
Penzijní fond České pojišťovny a. s.	doživotní penze	je vyplácena účastníkovi do konce jeho života
	doživotní penze se zaručenou výplatou po stanovenou dobu	je spojením doživotní penze s pozůstalostní penzí, která je vyplácena fyzickým osobám určeným ve smlouvě v případě úmrtí účastníka před uplynutím zaručené doby výplaty po zbytek této doby
	doživotní penze s prodlouženou dobou výplaty	je spojením doživotní penze a pozůstalostní penze, která je vyplácena fyzickým osobám určeným ve smlouvě po úmrtí účastníka po stanovenou dobu
	doživotní s možností první mimořádné splátky	v žádosti o výplatu penze si účastník zvolí výši první splátky, maximálně však do výše jedné třetiny prostředků určených na výplatu příslušné penze
Penzijní fond České spořitelny	penze doživotní bez sjednané pozůstalostní penze	je účastníkovi vyplácena do konce jeho života
	penze doživotní se sjednanou pozůstalostní penzí na dobu určitou	pokud má účastník sjednané tento druh penze, po jeho smrti je vyplácena oprávněné osobě penze po dobu 24 měsíců
	penze doživotní s garantovanou dobou výplaty	účastník si určí dobu, po kterou bude penze vždy vyplácena; fond žádost akceptuje, jen pokud bude mít účastník sjednanou pozůstalostní penzi; po uplynutí garantované doby je penze dále účastníkovi vyplácena, a to doživotně; v případě úmrtí účastníka před uplynutím garantované doby je pozůstalostní penze ve výši poslední měsíční penze, kterou účastník pobíral, vyplácena oprávněné osobě do konce sjednané garantované doby; pokud oprávněná osoba zemře v průběhu výplaty pozůstalostní penze, nárok na výplatu penze zaniká
	penze doživotní pro účastníka s doživotní pozůstalostní penzí pro oprávněnou osobu	účastník je povinen určit oprávněnou osobu, které bude v případě jeho úmrtí penze vyplácena doživotně, a to ve výši poslední měsíční penze, kterou účastník pobíral

